

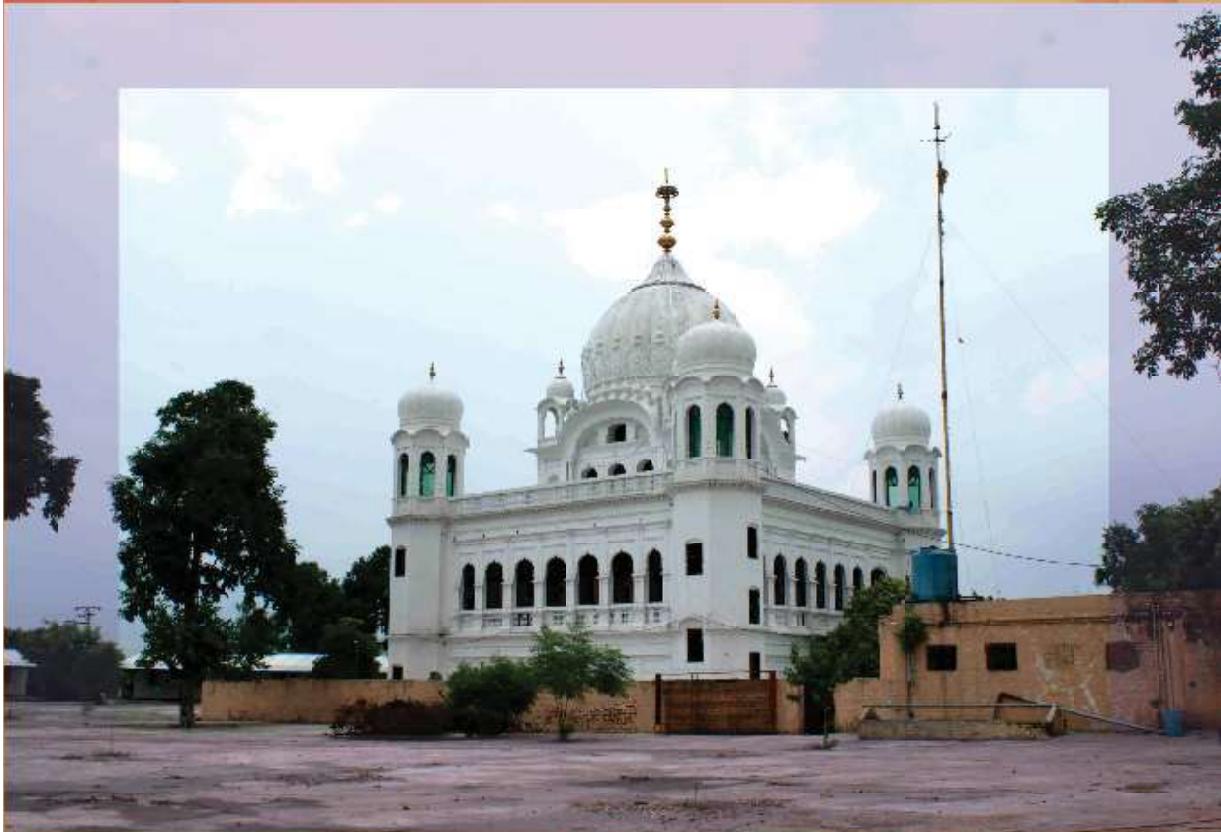
ਪੇਰ
ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸਾਹੀ 550

ਦਸੰਬਰ 2018

2/- ਰੁਪਏ

ਮਾਲਿਕ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਲਾਲਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸ਼ਮਗਲਿ

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੇਵੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਾ॥

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ

ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ੱਟ

ਪੋਰਾਡ
ਅੰਕ ੧੨
ਦਸੰਬਰਨਾਨਕਸਾਹੀ ਸੰਮਤ ਪਪਤੀ
ਜਿਲਦ ਦੱਪ
੨੦੧੮

ਸੰਪਾਦਕ

ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੇਦੀ'

ਸਹਾਇਤਾ

ਦੇਸ਼

ਸਾਲਾਨਾ ੨੦/-
ਲਾਈਫ਼ ੨੦੦/-

ਵਿਦੇਸ਼

ਸਾਲਾਨਾ ੫੦੦/-
(ਹਵਾਈ ਡਾਕ)Website : www.sgpc.netE-mail : gurdwaragazette@gmail.com
info@sgpc.net

Phone: 0183-255 3956-60, Ext. 254

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਦਿਆਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰੀਰ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ਰੀਰ') ਵਿਖੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ, ਸਰੱਤਰ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਕੇਂਦਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਨੰ: ਲ. ਸ. ਵ. (ਲਾਇਬਰੀ)-੯੯/੧੦੨੫੮ ਸਿਤੀ ੨੦-੯-੯੭ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਗੋਲਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰੈਸ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ **ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਟਰ** ਤੇ ਪਵਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਛਾਪਵਾ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਪੀ 2/- ਰੁਪਏ

ਲੇਖ ਸੂਚੀ

ਲੇਖ	ਪੰਨਾ
ਸੱਚੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ,	
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਯਾਦਾ	੪
ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ	੫
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ	੬
ਸੰਪਾਦਕੀ	੮
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ	੧੧
-ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ	
ਦਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਜੀਵਨ	੧੩
- ਗਿ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾਣ	
ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ	੧੭
- ਤਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ	
ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ	੩੦
- ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ	
ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ	੩੩
- ਤਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ	
ਕਵਿਤਾ	੩੮
- ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੱਦੇਬੇਟ	
ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨਾਮਾ	੩੯
ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ	੪੮
ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ	੫੮
English Section	
Historical Events	109
Sri Guru Gobind Singh Ji	
- S. Surjit Singh 'Gandhi'	111

॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਯਾਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪੋਰ

* ਕਿਵਾੜ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	੩-੦੦ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ
* ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ	੩-੦੦ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ
* ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ	੪-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
* ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	੫-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
* ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ	੫-੩੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
* ਪਹਿਲੀ ਅਰਦਾਸ	੬-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
* ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ	੭-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
* ਦੂਸਰੀ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ	੭-੧੫ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਵੇਰੇ
* ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰੂ, ਰਹਗਾਸਿ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਉਪਰੰਤ ਸੂਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	
* ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ	੯-੩੦ ਵਜੇ ਰਾਤ
* ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	੯-੪੫ ਵਜੇ ਰਾਤ
* ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	੧੦-੦੦ ਵਜੇ ਰਾਤ
* ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਿਵਾੜ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।	
* ਰਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਘੰਟਾ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਆਦਿ ਉਪਰੰਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਰਧਾਲੂ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।	
* ਇਸ਼ਨਾਨ ਸਮੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਬੜੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਰਸ-ਭਿੰਨੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਛਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਜਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੀ ਦੇਗ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।	
* ਫਿਰ ਤਿੰਨ-ਪਹਿਰੇ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	
* ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਛੱਤ ਅਤੇ ਗੁੰਬਦ ਵਿਚ ਹਰ ਵਕਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਚੋਜਾਨਾ ਇਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।	

ਪਾਠਕ/ਲੇਖਕ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੱਜਟ' ਲਈ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਲਾਤਾ ਕਰਨ :

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ-੧੪੩੦੦੯
ਫੋਨ : ੦੦੯੧-੧੮੩-੨੫੫੫੫੫੫, ਪਟ, ਪਟ

੧੬ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ੧੫ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਗੜੇ

੧੬ ਦਸੰਬਰ	(ਉ) ਭਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲਾਹੌਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਬਰਤਾਨਵੀਂ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।	(੧੬-੧੨-੧੯੪੬)
(ਅ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।	(੧੬-੧੨-੧੯੫੦)	
੧੭ ਦਸੰਬਰ	ਮਹਿਰਾਜ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜੈਤਾ, ਭਾਈ ਸੁਖੀਆ ਮਾਂਡਨ ਤੇ ਸੈਕਕੜੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।	(੧੭-੧੨-੧੯੩੪)
੧੮ ਦਸੰਬਰ	ਮੁਦਕੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।	(੧੮-੧੨-੧੯੪੫)
੧੯ ਦਸੰਬਰ	ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੋਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।	(੧੯-੧੨-੧੯੬੨)
੨੦ ਦਸੰਬਰ	ਤੀਜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।	(੨੦-੧੨-੧੯੩੨)
੨੧ ਦਸੰਬਰ	ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੁੱਧ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ।	(੨੧-੧੨-੧੯੬੨)
੨੨ ਦਸੰਬਰ	ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਬਾਰ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣ ਲਿਆ।	(੨੨-੧੨-੧੯੨੦)
੨੩ ਦਸੰਬਰ	ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਪੀਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ।	(੨੩-੧੨-੧੯੫੩)
੨੪ ਦਸੰਬਰ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ।	(੨੪-੧੨-੧੯੬੨)
੨੫ ਦਸੰਬਰ	ਸ. ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।	(੨੫-੧੨-੧੯੬੨)
੨੬ ਦਸੰਬਰ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।	(੨੬-੧੨-੧੯੩੫)
੨੭ ਦਸੰਬਰ	(ਉ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ।	(੨੭-੧੨-੧੯੫੮)
(ਅ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਲ ੧੯੮੭ ਵਿਚ ੩੨੮ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ		

੩੭੫੧	ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	(੩੧-੧੨-੧੯੮੭)
੧ ਜਨਵਰੀ	ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।	(੧-੧-੧੯੮੬)
੬ ਜਨਵਰੀ	ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਤਲ-ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫਿਲੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।	(੬-੧-੧੯੮੮)
੭ ਜਨਵਰੀ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਾਸਰ ਜੈਤੇ ਦੇ ਮੌਰਚੇ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।	(੭-੧-੧੯੮੮)
੯ ਜਨਵਰੀ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।	(੯-੧-੧੯੮੯)
੧੧ ਜਨਵਰੀ	ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ।	(੧੧-੧-੧੯੮੯)
੧੨ ਜਨਵਰੀ	ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਪਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ। (੧੨-੧-੧੯੮੯)	
੧੩ ਜਨਵਰੀ	(੧) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਜੰਮ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ੯ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। (ਅ) ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚੇਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ੧੩੨ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ੨੪੪੬ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਏਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੌਜੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਖਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜ ਨੇ ਕਈਦਿਨ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਅਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਭਿਅਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਮੁਗਲੀਆ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।	(੧੩-੧-੧੯੮੯)
੧੪ ਜਨਵਰੀ	(੧) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਦੀਵਾਰ ਬਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ। (ਅ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।	(੧੪-੧-੧੯੯੮)
		(੧੪-੧-੧੯੯੯)
	(੧) ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਅਬੋਹਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ੫੪ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਲਾਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਾਣੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।	(੧੪-੧-੧੯੯੯)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ:

ਪੋਖਿ ਤੁਖਾਰੁ ਨ ਵਿਆਪਈ...

ਪੋਖਿ ਤੁਖਾਰੁ ਨ ਵਿਆਪਈ ਕੰਠਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਨਾਹੁ ॥
 ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਦਰਸਨਿ ਲਗੜਾ ਸਾਹੁ ॥
 ਓਟ ਗੋਵਿੰਦ ਗੋਪਾਲ ਰਾਇ ਸੇਵਾ ਸੁਆਮੀ ਲਾਹੁ ॥
 ਬਿਖਿਆ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕਈ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਗੁਣ ਗਾਹੁ ॥
 ਜਹ ਤੇ ਉਪਜੀ ਤਹ ਮਿਲੀ ਸਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮਾਹੁ ॥
 ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਵਿਛੜੀਆਹੁ ॥
 ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬੇਰੀਆ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਅਗਮ ਅਗਾਹੁ ॥
 ਸਰਮ ਪਈ ਨਾਰਾਇਣੈ ਨਾਨਕ ਦਰਿ ਪਈਆਹੁ ॥
 ਪੋਖੁ ਸੁਹੰਦਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਜਿਸੁ ਬਖਸੇ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥੧੧॥

(ਪੰਨਾ ੧੩੫)

ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜਿਸ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ (ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ) ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਕਰ (ਮਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ, ਕੋਰਾਪਨ) ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, (ਕਿਉਂਕਿ) ਉਸ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਭ ਖੱਟਿਆ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲਿਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੇ (ਉਸ ਦਾ) ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ) ਜੋੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ (ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ) ਵਿਛੜਦੀ ਨਹੀਂ। (ਪਰ) ਉਹ ਸੱਜਣੁ ਪ੍ਰਭੂ ਬੜਾ ਅਧਹੁੰਚ ਹੈ, ਬੜਾ ਫੂੰਘਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਕੁਰਬਾਨ ਹਾਂ। ਹੇ ਨਾਨਕ ! (ਉਹ ਬੜਾ ਦਿਆਲ ਹੈ) ਦਰ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਰੱਖਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥੧੧॥

ਸੰਪਾਦਕੀ...

ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਗਰ ਵਸਾ ਕੇ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ੧੮ ਵਰ੍਷ੇ ਬਿਤਾਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਫਿਲਾਸਫੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜੀਵਨ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰੱਸਨਮਈ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਏਥੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾਇਆ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ੧੫੩੮ ਈ: ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਰ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਬਾਪੜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਆਪ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ।

੧੯੪੭ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਏਨੇ ਗਹਿਰੇ ਜਖਮ ਲਗਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਆਇਆ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ-ਵੱਸ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਧਾਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਜੋਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ? "ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ।" ਹਰ ਸਿੱਖ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਪਿਛਲੇ ੨੧ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਰਮ ਧਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਟਿਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁੱਸੀ ਬੰਨ ਤੋਂ ਦੁਰਬਿਨ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ

ਸਰਧਾਲੂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ੨ ਦਾਗਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ੨੦ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਂਧ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਇਹ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਅਰਦਾਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਅਜਲਾਸਾਂ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਫ਼ਦ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਮੇਂ-ਸਾਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਉਪਰ ਦੀ ਚਾਰ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਕਸਰ ਤਣਾਪੂਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਨੂੰ ਬੁਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੁਰਾ ਸਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ੨੯ ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸੌਮਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੈਕਟਰੀਆ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ੨੮ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਹੀ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਧੇਗੀ।

੧੯੮੪ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ

ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਗਠਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

੧੯੮੪ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ੩੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲ ਸਕੇ। ੩੪ ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤਾਪ ਹੰਫਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਨਹਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2014 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਛਾਂਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ੧੮੯ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਲਈ ਭੁਹਿਆ ਗਿਆ। ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ੧੮੯ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਐਸ.ਐਨ. ਫੀਂਗਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਨਵੀਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਗਠਨ ੧੧ ਜਨਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਚ ਦੋ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੁਲਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ੨ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਵਿਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ੧੧ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਗਠਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ੧੯੮੪ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ੧੮੯ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. 'ਚ ੨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਨ. ਫੀਂਗਰਾ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ੨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ੧੧ ਜਨਵਰੀ 2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਵਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੜੀਆਂ ਸਜਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਗਠਤ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਪਾਲਕਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ੧੯੮੪ ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਸਜਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਗਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਾਰਪਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਜਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਜਾ ਫੈਸਲਿਆ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਮਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਧਰਵਾਸ ਜਰੂਰ ਬੱਝਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੋਸੀ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿਛੇ ਹੋਣਗੇ।

-ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ

-ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ*

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੭੬੧ ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹਫਤਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹਫਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੇ ਬੀਰਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਪਤਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਵਾ-ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨੂੰ ਲੜਾ ਕੇ ਅਲੋਕਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਜਦਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। **ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ-** ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਚਾਲੀ ਭੁਖਣ-ਭਾਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦਸ ਲੱਖ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੁਝਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਕਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਸਸਤਰ ਸਜਾ ਕੇ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਈ ਤੋਰਿਆ, ਸਰੀਰ ਛਲਨੀ-ਛਲਨੀ ਹੁੰਦੇ ਤੱਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਉਪਰੰਤ ਫਤਹ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਏ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕੋਟਾਨ-ਕੋਟ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ, ਅਜਿਹਾ ਅਲੋਕਾਰ ਕਾਰਨਾਮਾ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੀਕ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਖੇਗੀ।

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਜੰਗ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਜਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਥਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਾਜ਼ੜ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਸਤਰ-ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਉਹ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ ਕਿ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਧਨੀ ਤੇ ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਭੱਜਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾਉਣ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਰਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਜਿਤਨਾ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਲੂ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੋਗੀ

*ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਮੁੜੇ ਮਰਨਾ ਤੋ ਹੈ ਆਤਾ!

ਖੁਦ ਬੜ੍ਹ ਕੇ ਗਲਾ ਤੇਗ ਪਿ ਧਰਨਾ ਤੋ ਹੈ ਆਤਾ। ੧੦੦। (ਗੰਜਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ)

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਿਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜੁੜਣ ਲਈ ਤੋਰਿਆ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁੜਾਰ ਸਿੰਘ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੜਿਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਪਿਆਰੇ (ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਜਿਸ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਧਰਤੀ ਪੁਜਣ ਯੋਗ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਥੇ ਸਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ ਧੂੜੀ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾ ਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ 'ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ' ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੀ ਅਨੁਠੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮੀ ਅਣਖ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। **ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ-** ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਾਬਾ ਰੱਗਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਕਠੋਰ ਤੋਂ ਕਠੋਰ ਹਿਰਦਾ ਵੀ ਦ੍ਰਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤ ਦੀ ਜਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੇ ਸੋਹਲ ਬਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕਹਿਰ ਕਮਾਉਣ, ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਜਿਹੀ ਸਰਮਨਾਕ ਘਟਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿੜਕਾਉਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਲਾਲਚ ਤੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲ ਰਤਾ ਵੀ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਜਾਲਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਤਕ ਕਰੂਰ ਠੰਡ ਵਿਚ ਭੁੱਖੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੱਸ ਕੇ ਹਰ ਸੂਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਧਰਮ ਉਪਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਬਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦਿੰਨੇ ਸਖਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਖਤ-ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਤਵਾਰੀਖ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਾਸਤਾਨ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਏ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਛੋਟੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਕਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਲਸਾਈ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੜ੍ਹੜਾ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਨੇ ਜੋ ਸਮ੍ਰਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਕੌਮ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਇਹ ਸਾਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਚਾਅ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦੁੱਤੀ ਸਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵੰਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਭਰਪੂਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਕਿਆਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਇਗਾਦਾ ਧਾਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਆਓ! ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਗੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਖਾਏ ਸੱਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਤੇ ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ।

ਦਸਭੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਜੀਵਨ

-ਗ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾਣਾ*

ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰਮਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਈ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਬਹੁਤ ਭਾਰੂ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਧਕਾਰਮਈ ਯੁੱਗ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਸੂਰਜ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰੇ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸਲੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੇ ਅਨੂਠੀ ਦੇਣ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਪੋਰ ਸੁਦੀ ਸਤਵੀਂ ੧੭੨੩ ਬਿਕ੍ਰਮੀ (੨੨ ਦਸੰਬਰ, ੧੯੬੬ ਈ.) ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰੂ-ਪਰਵਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਕ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਸੁਭ ਸਮਾਚਾਰ ਸੀ। ਸਭ ਹੀ ਕੰਵਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜ ਗਏ।

ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਬਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਭ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮੇੜਵਾਂ ਲਿਖਤੀ ਫੁਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਭਾਵੋਂ ਕਿ ਗੁਰ-ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਲੇਖ ਸਹਿਤ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇ ਕਰ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਰੁਕਸਤ ਕੀਤਾ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਸਪੁਤਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਸਰੇ ਮਤਾਂ-ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਪੀਰ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਘੁੜਾਮ (ਪੰਜਾਬ) ਤੋਂ ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤੀਬਰ ਸਿੱਕ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰੋਖ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੁਤ ਵਿਚ ਪਿਰੋਣ ਦਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਕਾਰਜ ਆਪਣੇ ਗੁਰਿਆਈ-ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਮਤ ਦੀ ਨੀਂਹਾਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਗਿਹਸਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁੱਖ-ਆਰਾਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ

*ਮੁਖੀ, ਐਵਰਗ੍ਰੀਨ ਸਾਇੰਸ ਐੰਡ ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ, ਅੱਚਲ ਸਾਹਿਬ (ਚਾਹਲ ਕਲਾਂ) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ; ਮੋ. +੯੧੮੮੮੨੨੭-੩੫੧੧੧

ਉੱਠਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਰਾਨ ਹਿੱਤ ਚੰਗੀ-ਭਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਇੱਛਿਤ ਤਿਆਗ ਕਰਦਿਆਂ 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ/ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੋ ਵੱਡੇ ਮਤਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਈਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਲੇਖਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜਾਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਸਰੋਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਵਕਤ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਠਧਰਮੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਹਠਧਰਮੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੂਤ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਮਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਕਿੰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਦਾਈਆਂ- ਮਾਈ ਪੇੜੀ ਬਾਈ, ਬੀਬੀ ਲਾਡੋ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰੂਪੀ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਸਨੀਕ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਰੋਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਫਤਹ ਚੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਣੀ ਮੈਣੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਸਨ।

ਰਾਣੀ ਮੈਣੀ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਹਮਉਮਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਹ-ਭਾਵ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਛੋਲੇ-ਪੂੜੀਆਂ ਛਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਰਾਣੀ ਨੂੰ 'ਮਾਂ' ਆਖਦੇ। ਰਾਣੀ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਸੂਰਤ 'ਚੋਂ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਮ ਰੂਹਾਨੀ ਅਨੰਦ-ਹੁਲਾਸ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ-ਬਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਨਵਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂ 'ਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਉਮਰ ਬਾਲ ਜਨਸਾਧਾਰਨ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮੰਤਵਾਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਬੀਰਰਸੀ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਟਕਰਾਉ ਹੋਣ ਦਾ ਰਮਜ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ। ਮਾਮਾ ਕਿੰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੇਡ 'ਚ ਜੇਤੂ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਯੋਧੇ ਤੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਤੇ ਹੱਲਾਂਗੇਰੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਸਿਰਮੱਥੇ ਮੰਨਦਿਆਂ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਥਾਲ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਥਾਹ, ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਲਈ।

'ਅਨੰਦਪੂਰ ਸਾਹਿਬ' ਨਾਮ ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਹੀ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਹ ਨਗਰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਸਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ

ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਮੁਹਰਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਮਾਹਰ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਹੇਠ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਸ਼ ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਮਲ-ਓ-ਕਰਮ ਉੱਚਤਮ ਸਿਖਰ ਵਾਲੀ ਉਚਾਈ, ਤੁੰਘਾਈ ਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਸਚਰਜ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬੱਜਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ। ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਵਿਚ ਆਪ ਲਾਸਾਨੀ ਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਵਵਿਕਸਿਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਲਿਪੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਭਿਆਸ ਪੰਡਿਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ, ਮੁਨਸੀ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ, ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਨਸੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਜਸ ਰਾਇ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਗੁੜੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਦਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਜ਼ਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਣਿੱਛਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੂਤ ਵੱਲੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਚੌਂਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਉੱਪਰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਈ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉੱਚਤਮ ਬਹੁਗੁਣ-ਸੰਪੰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸਰ-ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਪਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਣੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਲਾਸਾਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਦਿੜ੍ਹੁਤਾ ਦੀਆਂ ਉੱਚਤਮ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।

'ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ' ਵਧੇਰੇ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ। ਸੋ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਿਆਈ ਕਾਲ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ੧੪ ਯੁੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨੇ ਪਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁੱਧਾਂ 'ਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਸਿਕ-ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਿੰਘ-ਸੂਰਮਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੂਰਣ ਸੂਰਮਤਾਈ, ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਦਿੜ੍ਹੁਤਾ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮੀ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹਰ ਵਾਰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜੇ-ਨਿਵਾਜੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਖਾਲਸੇ ਟਿੱਡੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਬਲ ਤੇ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਸੀਨੇ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਏ 'ਚ ਲੂਣ ਸਾਮਾਨ ਹੀ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਰਹੇ ਪਰੰਤੁ ਵਧੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਈਰਖਾ ਪਾਲਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਣ ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ

ਵੀ ਤੋੜੇ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਤੇ ਜੁਲਮ-ਜਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੇਚਬੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਗਲ ਸੁਬੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰੇ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੋਲ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੱਕਾਰ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸੁਬੇਦਾਰ ਵਜੀਰ ਖਾਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਗਾਂ-ਯੁੱਧਾਂ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਿਕ ਪੱਖਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਧਾਰ ਲਈ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਅਪੂਰਣ ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਧਰਮ 'ਤੇ ਦਿੜ੍ਹੜਾ ਸਹਿਤ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੰਦੜੀਆਂ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਵਿਅਕਤਿਤ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਸਨਮੁਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਡੋਲ, ਅਡਿੱਗ ਧਰਮੀ ਸਪੂਤ ਬਣ ਕੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ।

ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਵਾ ਜਾਂ ਹਰਾ ਨਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਇਹ ਅਤਿ ਹੋਢੇ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਈ। ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਏ, ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਚਮਕੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਯੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨਾਲ ਫਸਵੀਂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ, ਜੁਝਦਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਭੇਜ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੁੱਧਨੀਤ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ 'ਚ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਇਲਮ ਸੀ ਕਿ ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕਣਾ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਵੀ ਤਾਂ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਯੁੱਧ 'ਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਵੀ ਜੁਝ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਤੇ ਇਕਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਰ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜੀ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਖਰੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦਿੜ੍ਹੜਾ ਨਾਲ ਸਰਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁੜ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰ ਕੇ ਨਾਂਦੇੜ (ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਖੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬੈਰਾਗੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕੂੜ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਛਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ੧੭੦੮ ਈ. ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁਦ ਇਕ ਬੇਹੋਂਦ-ਕੁਸ਼ਲ ਤੇ ਅਪੂਰਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਬਾਣੀਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣੀ ਸੰਗਿਆਵਾਂ ਸਹਿਤ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਹ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੋਗੀ ਦਾ ਕਬਨ ਹੈ:

ਕਰਤਾਰ ਕੀ ਸੁਗੰਦ ਹੈ,

ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਸਮ ਹੈ।

ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਹੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਤਾਰੀਫ ਵੱਹ ਕਮ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

-ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ*

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਐਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਈ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਠਿਨ ਦੌਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਲੱਗਭਗ ਮੂਕ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਦਾ 'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾ', ਦੁੱਨਾ ਸਿੰਘ ਹੰਡੂਰੀਆ ਦੀ 'ਕਬਾ ਗੁਰੂ ਸੁਤਨ ਕੀ', ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਸੰਤਰੇਣ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਗੁਰਪੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਆਦਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਵਾਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਈ ਹਰਾ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲੱਧੇ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਜਾਂ ਸੰਗਤਪੁਰ ਸੋਦੀਆਂ ਵਿਚ ੧੯੭੭ ਈ: ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ।

ਦਸੰਬਰ ੧੯੦੪ ਈ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੇ ਕਸਮਾਂ ਤੱਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਹਿਰੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਘਮਸਾਨ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੁਤ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਾਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਵੀ ਖੋਰੂ-ਖੋਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ, ਵਿੱਛੜ ਕੇ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਭਾਈ ਕੀਮਾ ਜੋ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਕਰਮਦੀਨ (ਕਾਇਸਦੀਨ) ਮਲਾਹ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਚੁਫੇਰੇ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਠਹਿਰ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਾਂਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਉੱਥੇ ਰੁਕ ਗਏ। ਭਾਈ ਕੀਮੇ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਜਾਣ। ਭਾਈ ਕੀਮੇ ਮਲਾਹ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਕੀਮੇ ਮਲਾਹ ਕੋਲ ਗੁਜਾਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਲ ਪਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਰਿੰਡੇ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਜਾਨੀ ਖਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨੀ ਖਾਂ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਜੀਰ

*੯੯੭/੯ ਰਣਜੀਤ ਐਵੇਨਿਊ ਹਰਦੇਹਣੀ ਰੋਡ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ-੧੪੩੪੨੧

ਖਾਂ ਦੇ ਰਸੋਈਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿਧਾਹੀਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਵੀ ਭਾਈ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:-

ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਸੰਗਤਪੁਰ ਵਾਸੀ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਪੁੰਨ ਕਮਾਸੀ।
 ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਤਿਤ ਚਾਚੂ ਜਾਨੋ, ਪਾਂਚ ਪਿਛਾਰਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨਹੁ।
 ਵਜੀਦੇ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਵੈ, ਮਾਨ ਮਹਤ ਦਰਬਾਰਹਿ ਪਾਵੈ।
 ਹਿੰਦੂ ਕੈਦੀ ਤੈਹ ਕਈ ਹਜਾਰ, ਕਰਾਵਾਰ ਮਹਿ ਹੋਤ ਖੁਆਰ।੪੯।
 ਤਿਨ ਕੋ ਲੰਗਰ ਮੋਤੀ ਆਪ ਬਨਾਵਹਿ, ਸਭਹਨ ਬਾਂਟ ਆਪ ਸੁਖ ਪਾਵੈ।
 ਸਭ ਹਿੰਦੂਅਨ ਤੇ ਪਾਵਹਿ ਮਾਨਾ, ਤਿਨ ਤਜਯੋ ਹੈ ਮਾਨ ਅਭਿਮਾਨਾ।੫੦।

ਜਦ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਮਲੇਸ਼ਾਂ (ਮੁਗਲਾਂ) ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ੨੦ ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਭੋਈ, ਭੋਲੀ ਜਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਮਾਯੂਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਸੂਬੇ ਨੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਖਾਣ ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੈਦੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਝਰੀਟਾਂ, ਪੱਛ ਅਤੇ ਜਖਮ ਹਨ। ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਫਰ ਕਰ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਡਾਕੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਸੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਠੰਡ ਨਾਲ ਜਖਮ ਆਕੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਫਿਰ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਇਹ ਦਰਦ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੋਹੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਬੇਦਰਦ ਮੌਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਭਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਓ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਦਾਸ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਵੱਸ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਇਓ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਜਮੀਨ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ ੨੨ ਤੋਂ)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲੱਧੇ ਸ਼ੇਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਭਰਵਾਏ ਗਏ ਸੁਕਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਸ. ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗਵਾਲ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਤੇ ਫੇਰ ਸਥਾਪਨੀਅਤਾਂ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲੱਧੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਲਈ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਾਣ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਆਗੂ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਨਰਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਾਣ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗੇਵਾਲ, ਸਾਥਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸ. ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਤੇ ਹੋਰ। (29 ਨਵੰਬਰ)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਕਰਤਾਵਧੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲੋਧੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰਿਤੰਤ ਵਾਹਗਾ ਸ਼ਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ
ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਾਣ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗਲ ਦਾ ਸਵਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਪਤਖੜੀ,
ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਸਕਤਾਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਹੋਰ। (30 ਨਵੰਬਰ)

ਈਦੀ ਛੇੜ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤੁਸਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਛਲਕੀਰ ਸਿੰਘ ੩੬ਵੇਂ ਕਰੋੜੀ ਮੁਖੀ ਸ਼ੇਖਾਂਤੀ ਪੰਥ ਅਕਲੀ ਬੁੜਾ ਦਲ ਬਣਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਲਸਾ ਮੁਖੀ ਚਲਦੀ ਟਕਸਾਲ, ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੰਪ੍ਰਦਾਏ ਸੁਗਰੀਂਥ, ਤਰਨ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਲਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹੋਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਂਚ ਤੇ ਨੇਂਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨੀ ਹਰਿਗੁਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜਕਾਰੀ ਜਥੇਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤੁਸਤ ਸਾਹਿਬ ਆਡੇ ਹੋਨ। (੪ ਨਵੰਬਰ)

ਪਰਸ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੀਕਿਆ ਵਿਚੋਂ ਸੇਰਿਟ 'ਚ ਆਏ ਵੇਖਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਸਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗਵਾਲ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ। (10 ਨਵੰਬਰ)

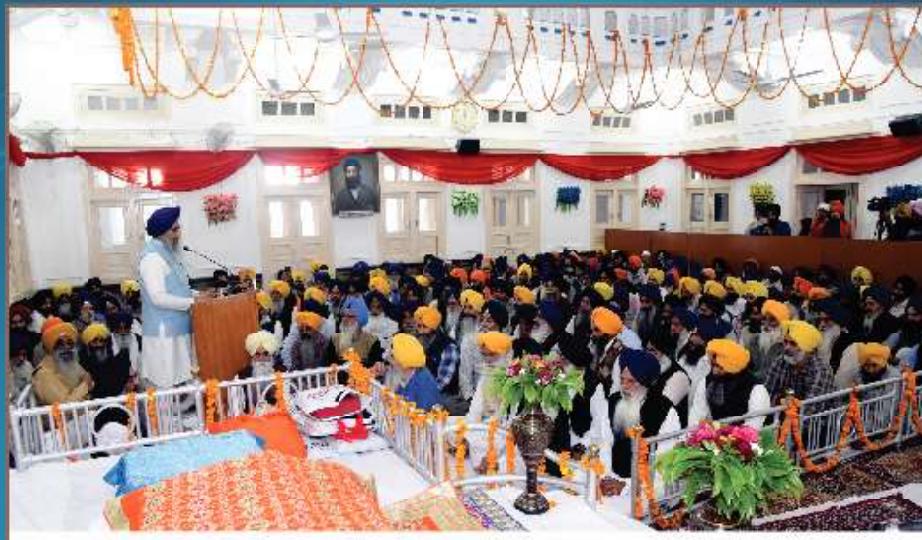

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਮੈਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ 52 ਕਿੱਤਾਕਾਚਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਲਈ 11-11 ਰਾਜਾਰ ਰੁਪਣੇ ਦੀ ਰਾਸੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਣੀ ਮੈਂਬਰ ਫੇਸਟੀ ਕਮੇਟੀ (ਮੁੰਖਈ) ਨੂੰ ਸਨਸਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀਨੀ; ਮੀਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਾਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ। (14 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਿਪਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼ਕਾਪਨ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹੁਦੀ ਗਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਤਟੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੇਗ ਉਪਰੰਤ ਅਤਵਾਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਚ ਸਾਮਲ ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲ ਭਾਈ ਤੋਬਿਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ, ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀਵਾਲਾਂ। (16 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਿਪਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼ਕਾਪਨ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹੁਦੀ ਗਲ ਵਿਖੇ ਮੈਂਡਰ ਸਾਹਿਬਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਣਾਲ ਭਾਈ ਤੋਬਿਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲਾ। (16 ਨਵੰਬਰ)

ਬੈਂਸਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਨੌਜਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਕੋਵਾਲ ਦੇ ਦੱਸਨੀ ਵਾਰ ਪਾਗਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਉਪਰਤ
ਬੈਂਸਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੁੰਚਣ 'ਤੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। (17 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼ੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਅੰਦੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਕੋਵਾਲ
ਅਤੇ ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਮਹਾਈਂਟ ਲਈ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮਰੀ ਮੌਬਰ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਈਪੁਰ ਤੇ ਰੀਵੀ ਸਵਦਨ ਕੇਵ ਤੇਤਾ ਈ ਅਤਵਾਈ ਵਿਚ ਜੇਤਾ ਫਲਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਈਂਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੇਵਾਲ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਜਸਤਰ ਵਾ. ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਗ। (21 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਚੁਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ (ਪਟਿਆਲਾ) ਵਿਖੇ ਆਜਾਇਓ ਘਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਤੋਬੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੇਵਾਲ, ਉਠ੍ਠਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅੰਤੀਗ ਮੌਬਰ ਸ. ਜਸਲੋਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਕਪੁਰ ਤੇ ਹੋਗ। (4 ਨਵੰਬਰ)

(ਪੰਨਾ ੧੮ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਾਉਂਦੀ। ਪਰ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਨੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੰਤਰੇਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਅਸ ਵਿਰਾਰ ਗਾ ਨਿਜ ਗਿਰ ਮਾਹਿ, ਪੈ ਗੜਵਾ ਇਕ ਲੀਨ ਪਰਾਹਿ।

ਅਪਰ ਅੰਤ ਘਟ ਕੋਰੋ ਭਰਿਯੋ, ਹਿਤ ਮਾਤ ਕੈ ਲਿਆਵਨ ਕਰਯੋ।

ਪਹਿਰੇਦਾਰਿਨ ਰੋਕਯੋ ਜਬੈ, ਕਰ ਮਿੰਤ ਕੁਝ ਦੀਨੋ ਤਬੈ।

ਛੋਡ ਦੀਨ ਮਾਤਾ ਫਿਗ ਆਯੋ, ਦੁਗਦ ਘਟਾ ਪੈ ਆਗੂ ਧਰਾਯੋ। (ਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਜਦੋਂ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਘੁੱਪ ਹਨੂਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਤੈਨੂੰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਵੀ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਕੱਚ ਕੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਲਉ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਿਉ। ਗਹਿਣੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਮਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ। ਸਗੋਂ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਰਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹੁ ਕੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਰਾ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਲਈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੁ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਵਿਚ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਸੀਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਵੀ ਸੰਤਰੇਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਪਿੱਖ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਮੌਤੀ ਕੇਰਾ, ਮਾਤਾ ਕਹਿਯੋ ਭਲਾ ਹਵੈ ਤੇਰਾ।

ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੂਬ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਧੰ ਮੌਤੀ ਜਿਨ ਪੁੰਨ ਕਮਾਇਆ, ਗੁਰ ਲਾਲਾਂ ਤਾਈਂ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜ ਸਮੇਤ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੱਕੜਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਵੱਲੋਂ ਮੋਹਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੰਗੀਠਾ ਚਿਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵੇਂ ਗੁਪਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਪਰ ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਲਾਈ ਕਿ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਗੀ

ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਨੀਚ ਗੰਗੂ ਤੋ ਭ੍ਰਾਤ ਇਕ ਪੰਮਾ, ਤਿੰਨ ਲੀਨੇ ਮੋਤੀ ਸੰਗ ਪੰਗਾ।
ਜਾਇ ਵਜੀਰਹਿ ਭੇਦ ਬਤਾਇਯੋ, ਇਕ ਝੀਵਰ ਹੈ ਪੇਯ ਪਿਆਇਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਮਾਤ ਬਾਲ ਸੁਖਦਾਈ, ਇਸਹਿ ਦੀਨ ਬਹੁਤ ਵਡਿਆਈ।

ਜਦੋਂ ਪੰਮੇ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਲਾਈ ਤਾਂ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਜੂੜ ਕੇ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਕੋਧ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬਥੂਲਾ ਹੋ ਕੇ ਗਰਜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੈਂ, ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ? ਜੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੀ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਹਰਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਹਰਾ ਰਾਮ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਆਏ ਦੀ ਗਉ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਚੋਣਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਐਸੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੜਾ-ਕਰਕਟ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਗੱਡੇ ਭਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੇਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡਿਆਂ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਘਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡਿਆਂ ਦੀ ਕੁਮਕ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਸਾਰੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਗੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਟਣ ਜਾ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਰਪਾਨ ਧੂਹ ਕੇ ਵੈਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਪਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੇ-ਕਰਕਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾਅ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਹਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਕਿਸੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਲੁਟਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਯੁੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਗੁੰਸਾ ਹੋਰ ਭੜਕ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜੀ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, 'ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਜਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।' ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਹੋਰ ਕੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਤੇਰੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਡਰਾਵੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਵਾਨ ਮਰਦ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਨਰੜ ਕੇ ਲਿਆਉ। ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਿੰਡੋਰਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋਕ ਜੁਲਮ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੁਰਾਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ੨ ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇਲੀਆਂ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਕੋੜੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਅਧਮੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਜਦ ਦੁਸ਼ਟਨ ਮੌਤੀ ਗਹਿ ਲੀਨਾ, ਕੋਹਲੂ ਨਿਕਟ ਤਨਹਿ ਬੰਧ ਦੀਨਾ।

ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਹਿ ਸੰਗ ਸਾਥ ਲਯਾਓ, ਮਿੜੂ ਦੰਡ ਤਿੰਨ ਸਭਹਿ ਸੁਨਾਇਯੋ॥੧੦॥

ਇਹ ਸੁਨ ਰਿਸਯੋ ਬਹੁਤ ਵਜੀਰਾ, ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗੀ ਸਗਲੀ ਧੀਰਾ।

ਪਕੜ ਮੰਗਾਯੋ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰਾ, ਉਨ ਪਰ ਕੀਨੇ ਜੁਲਮ ਕਰਾਰਾ॥੨੦੦॥

ਕੋੜੇ ਮਾਰ ਕੀਏ ਅਧਮੋਏ, ਹਿੰਦੂ ਦੇਖ ਢਾਹਿ ਢਾਹਿ ਬਿਗੋਏ।

ਪਨਹਿ ਲੀਨੇ ਜਲਾਦ ਬੁਲਾਈ, ਹੁਕਮ ਕੀਨੇ ਤੁਮ ਕੋਹਲੂ ਲਿਆਈ॥੨੨੦॥

ਸਭ ਕੁਟੰਬ ਤਹਿ ਕੋਹਲੂ ਪੀੜਾਇਆ, ਫਾਨੀ ਦੁਨੀ ਤੇ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਧਰਮ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਬੇ ਨੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ੨ ਸਾਲ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣੇ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਭੋਈ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚੋਂ ਖੋਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਮ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਲਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚੋਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਭਖਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋੜੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਖੀਰ ਅਧਮੋਈ ਮਾਂ ਕੋਲੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੋਂਦਾ ਕੁਰਲਾਉਂਦਾ ਬੱਚਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਦੋਂ ਪੈਰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਕੇ ਦੇ ਕੋਹਲੂ ਗੇੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਰਦ ਭਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ, ਹਉਂਕੇ, ਸਿਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੋਬ ਪੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਜੱਲਾਦ ਕੋਹਲੂ ਗੇੜੀ ਗਏ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਟ ਦਾ ਪਟਾਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਣ ਕੁਰਲਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਈ ਨੰਨੀ ਜਾਨ ਸਦਾ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਸ਼ਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਫਿਰ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ੨੦ ਸਾਲਾ ਮਾਤਾ ਲੱਧੋ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਦੇ ਲੋਕ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੇ। ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਲੈਂਦੀ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਫੁੰਕਾਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਦ ਕਰ ਕੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵੇਲਾ ਹੈ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੇ। ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਤੂੰ ਜੋ ਕਰਨਾ ਕਰ ਲੈ। ਅਖੀਰ ਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜੀ ਭਰਵਾਂ ਜੁੱਸਾ ਵੇਖ ਕੇ ਜੱਲਾਦਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੂਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਕੋਹਲੂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤੇਲ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਹਲੂ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੜ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਜੋਰ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਗੋਂ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਠਾ ਘੁਮਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ। ■

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਰੱਤਾ

-ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ*

ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ੧੯੪੭ ਈ: ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆ ਵਿਚੋਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਿਛਲੇ ੨੧ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਜੋਦੜੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ-

'ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦੇ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਦਾਤਾਰ ਜੀਓ! ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਗੁਰਪਾਂਨ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ।'

ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਉਜਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਨਵੰਬਰ, ੧੯੪੮ ਈ: ਦੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ-

'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਪਮਾਲਾ ਦੇ ਵਾਰਸ਼ਕ ਇਕੱਠ ਉਤੇ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ :

ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ :

੧. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਹਿੰਦੀ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ।
੨. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘਰ-ਘਾਟ ਲੁਟਾ ਆਏ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਉਦਮ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ।
੩. ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ।
੪. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ।

ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਨਾਗੋਕੇ' ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ।

*ਈ-੨੩, ਕਰਤਾਰ ਕਾਲੋਨੀ, ਗੁਰਨਾਨਾ ਰੋਡ, ਬਠਿੰਡਾ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤਲਵੰਡੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ, ਚਨਾਬ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਥਾਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਰ ਏਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕੋਈ ਆਖਰੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਉਸ ਚੁੱਗ-ਗਰਦੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਛਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚੁਣਿਆ, ਉਹ ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਪਰਗਣੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸਮਾਰਗ ਪਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਰਾਵੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਮੂਲਾ ਚੋਣਾ ਪਟਵਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਮੂਲੇ ਚੋਣੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਹਰ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਫ਼ਕੀਰੀ ਭੇਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਂਗੀ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਭਾਈ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਾਸਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੋਠੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਖੱਤਰੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਕਲਾਨੌਰ ਪਰਗਣੇ ਦਾ ਹਾਕਮ ਸੀ। ਉਹ ਕਰੋੜੀ ਮਲ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਸੀ ਕਿ ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਿਰਾਸੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਤੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਟਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਠੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਆਏ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲੈ ਆਇਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਸਣ ਸਮੇਂ ਕੱਟੜ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਰੋਲਾ ਵੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਹਰੇ ਸੀ। ਮੁਫ਼ਤੀ ਅਲੀ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਇਬਾਰਤਨਾਮਾ ਭਾਗ ਤੀਜੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਇਹ ਆਖੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜੀਬ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੱਢ ਦਿਓ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੋਂ।' ਪਰ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਸਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਸੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਵਾਈ। ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਵੀ ਇਥੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਟਿਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੜ੍ਹਾਇਆ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋ ਦਰੁ ਤੇ ਆਰਤੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ।

ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਦੀਆਂ। ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਮੂਲਾ ਕੀੜ, ਭਾਈ ਪਿੱਥਾ, ਭਾਈ ਖੇਡਾ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਛਿੱਡੀ, ਭਾਈ ਦੌਲਤ ਖਾਨ, ਭਾਈ ਮਾਲੇ, ਭਾਈ ਮਾਂਗਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਲੂ ਖੱਤਰੀ, ਭਾਈ ਭਗਤਾ ਜਾਪੂ, ਭਾਈ ਵੰਸੀ, ਭਾਈ ਸੀਹਾਂ, ਭਾਈ ਗਜਣ ਉਪਲ, ਭਾਈ ਭਗੀਰਥ, ਭਾਈ ਅਜਿੱਤਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਫਿਰਣਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੋਲ ਹਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਹਰ ਦੇਸ਼, ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਉਧੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਵਾਰਦੇ। ਮੁਹਸਨ ਫਾਨੀ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ 'ਦਾਬਿਸਤਾਨਿ ਮਜ਼ਬੂਤ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜੋ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਹ ਟੁਰ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਰਤਾਰੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ।'

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਸਮਝਣੀ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਲ ਵਾਹੁਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਦੇਖ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਆਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਲਿਬੜੇ ਹੱਥ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜਾਂ ਪਾੜਦੇ, ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰ ਪਾਲ ਰੱਖੋ ਹਨ।' ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਟੋਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਟਿਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਟੋਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਨਾਨਕ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਪਾਲ ਰੱਖੋ ਹਨ।' ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦੇਵਤੇ ਪਾਲ ਰੱਖੋ ਹਨ।' ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਟਿਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਬੋਲ ਉਠੇ ਕਿ 'ਮਹਾਰਾਜਾ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।' ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਸਾਨੂੰ ਆਦਮੀ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡਾ ਹੁਣ ਧਰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੀਏ, ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕੀਏ।'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਭਾਈ ਲਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ੧੫੩੮ ਈ: ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਆਰਚਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਜਾਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕੰਮ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ।

ਅੱਜ ੨੧ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ

-ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ*

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ 'ਹਨੂਰ ਗਰਦੀ ਯੁੱਗ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਏਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚ, ਧਰਮ, ਇਨਸਾਫ਼ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਰਿਸ਼ਵਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਉੱਚ-ਨੀਚ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਪ ਵੀ ਬੱਦਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੀਵੀਂਅਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਮੁਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਈ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਹਿ ਰਿਹਾ। ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ-ਸਤ ਹੀਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਰੰਗੇ ਕੀਤਿਆਂ-ਮਕੌਤਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਢਾਹ-ਢਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਹੁੰਚ ਗਈ:

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ। (ਵਾਰ ੧, ੨੩)

ਲੋਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਪ, ਜੁਲਮ-ਓ-ਸਿਤਮ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੂੜ ਦੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੱਚ ਰੂਪੀ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਕੀ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਦਇਆ ਦਾ ਸੁਰਜ ਛੁੱਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੱਬੀ ਦੂਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੁਰ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨਾਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਠੰਡ ਵਰਤ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ, ਦਇਆ, ਧਰਮ, ਸੱਚ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਸੁਰਜ ਚਤੁੰਆ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਛੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਚਤੁੰਆ ਸੁਰਜੁ ਜਗੁ ਰੁਸਨਾਈ (ਵਾਰ ੧:੩੪)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਨਾ-ਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਕੂੜ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਮ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੋੜਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੱਸਣੀ ਤੇ ਭੁੱਲੋ-ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣਾ।

ਇਹ ਮਹਾਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ' ਜੋ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਸਨ, ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ੧੫ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੯੬੯ ਈ., ੨੦ ਵੈਸਾਖ ੧੪੨੯ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਨੂੰ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਗਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਕੋਈ ੪੦ ਕੁ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਇਕ ਭੱਟੀ ਜਗੀਰਦਾਰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਲੇਖਾਕਾਰ ਸਨ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਭੇਜਿਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿੰਪੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਤੇ ਲਿਖਣੀ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਣਿਤ ਤੇ ਵਹੀ-ਖਤੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ

*ਇੱਥਣ ਕਲਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਮੌਲਵੀ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਛੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਓਂਕਾਰ, ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰਾਂ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੋਗੀਆਂ, ਪੰਡਤਾਂ ਅਤੇ ਸੂਫੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੂੰਘੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਨਰੋਈ ਅਕਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਾਮੀ ਬਣਾਇਆ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਬਣਦੇ ਗਏ।

ਨੌ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨੇਉ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜਨੇਉ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਜਨੇਉ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜਾ।

'ਨਾ ਏਹੁ ਤੁਟੈ ਨ ਮਲੁ ਲਗੈ ਨਾ ਏਹੁ ਜਲੈ ਨ ਜਾਇ॥' (ਪੰਨਾ ੪੨੧)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਏ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਹ ਵੈਦ ਬੁਲਾ ਲਿਆਏ। ਇਸ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਆਖਿਆ:

ਹਮ ਰਤੇ ਸਹੁ ਆਪਣੇ ਤੂੰ ਕਿਸ ਦਾਰੂ ਦੇਹਿ।

ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧੰਧੇ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਕੱਢ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਤੰਖਣ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਵੀਹ ਰੂਪਏ ਕਿ ਕੋਈ ਲਾਹੋਵੰਦ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛੁਕਾਉਣਾ ਹੀ ਲਾਹੋਵੰਦ ਸੌਦਾ ਸਮਝਿਆ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਪਿਤਾ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਆਏ।

ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਪਤੀ ਭਾਈ ਜੈ ਰਾਮ ਦੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਗਵਰਨਰ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੌਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਆਦਰਯੋਗ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੂਮੀ ਕਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਅਨਾਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਖੱਡਰੀ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸਦਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਬਰ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਅਨਾਜ ਤੋਲ ਕੇ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਹ 'ਤੇਰਾਂ' ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤੇਰਾ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਤਰਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ 'ਤੇਰਾ-ਤੇਰਾ' ਦਾ ਹੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਸ਼ਨ ਅਖਿਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਨਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਗਦੀ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਗਏ। ਇਹੋ-ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਗਨਤਾ ਵਿਚ ਗਏ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਲੋਪ ਰਹੇ। ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ, 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਕ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਅਲੋਚਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੌਮਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਮਨ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਂ ਵਛੇਰੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਖ੍ਰੀਦਣ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਗੇਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਨਿਰਛੈ-ਜਨਕ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਬਾਬੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਚੇਲੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਕ ਲੰਮੀ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਕਮਰਕਸੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ-ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਹਿਤ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਆਰੰਭੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ:

ਬਾਬੇ ਭੇਖ ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ ਕੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ।

ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣਿ ਧਰਤਿ ਲੁਕਾਈ॥੨੪॥

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੇ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਜੀ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੱਸਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਖਲਕਤ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜ ਗਈ। ਐਮਨਾਬਾਦ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਤੁਲੰਬੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਸੱਜਣ ਜਿਹੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸੱਜਣ ਬਨਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਵੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਕੇਂਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਸਾਮੀ-ਧਰਮੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨ-ਗੁਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਫੋਕਟ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ, ਚੀਤੀ-ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਜੁਗਤ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਉਤਸਵ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਨੇਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ-ਹੀਣ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਦੇ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਗੋਰਖ ਮਤਾ, ਅਯੁੱਧਿਆ, ਪ੍ਰਯਾਗ, ਬਨਾਰਸ, ਗਯਾ, ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ, ਮਦਰਾਈ, ਰਾਮੇਸਵਰਮ, ਸੋਮਨਾਥ, ਦਵਾਰਕਾ, ਪੁਸਕਰ, ਮਥਰਾ, ਬਿਰੰਦਾਬਨ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਪਿਹੋਵਾ, ਕਰਨਾਲ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਗਲਾਦੀਪ, ਸਿੱਕਮ, ਆਸਾਮ, ਬੰਗਾਲ, ਉੜੀਸਾ, ਦਰਾਵੜ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ, ਉਜੈਨ, ਕੱਛ, ਅਜਮੇਰ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ, ਮਟਨ ਵਿਚ

ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ, ਮਟਨ ਵਿਚ

ਅਮਰਨਾਥ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰ੍ਹਾਂ ਬਰਫਾਂ ਲੱਦੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਫਿਰਿ ਮਕੇ ਗਇਆ ਨੀਲ ਬਸੜ ਧਾਰੇ ਬਨਵਾਰੀ।

ਆਸਾ ਹਥਿ ਕਿਤਾਬ ਕਛਿ ਕੁਜਾ ਬਾਂਗ ਮੁਸਲਾ ਧਾਰੀ। ਵਾਰ ੧:੩੨)

ਉਪਰੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਉਪਰੇ ਲੋਕ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਨ। ਮੱਕੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਪਾਸੇ ਰੱਬ ਹੈ। ਰੱਬ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਸੁੱਭ ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ।

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਸੂਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਤੁਲੰਭਾ, ਮੁਲਤਾਨ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ, ਸ਼ਖਰ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਕਰਾਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ। ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਬਸਰੇ ਫਿਰ ਕਰਬਲਾ ਤੇ ਬਗਦਾਦ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਫਿਰਿ ਬਾਬਾ ਗਇਆ ਬਗਦਾਦ ਨੋ ਬਾਹਿਰਿ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਅਸਥਾਨਾ।

ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲ ਰੂਪੁ ਦੁਜਾ ਰਬਾਬੀ ਮਰਦਾਨਾ। (ਵਾਰ ੧:੩੫)

ਰਾਗ ਨੂੰ ਨਾ-ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ, ਸੱਤ ਪਤਾਲ, ਸੱਤ ਅਕਾਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਪਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਅਗਾਸਾ ਆਗਾਸ' ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਜਾਹਰ ਕਲਾ ਨ ਛੱਪੈ ਛਾਈ' ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਗੜ ਬਗਦਾਦੂ ਨਿਵਾਇਕੈ ਮਕਾ ਮਦੀਨਾ ਸਭੇ ਨਿਵਾਇਆ।

ਸਿਧ ਚਉਰਾਸੀਹ ਮੰਡਲੀ ਖਟਿ ਦਰਸਨਿ ਪਾਖੰਡਿ ਜਿਣਾਇਆ।

ਪਾਤਾਲਾ ਆਕਾਸ ਲਖ ਜੀਤੀ ਧਰਤੀ ਜਗਤੁ ਸਬਾਇਆ।

ਜੀਤੀ ਨਉਖੰਡ ਮੇਦਨੀ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਚੜ੍ਹ ਫਿਗਾਇਆ। (ਵਾਰ ੧:੩੨)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ ਤਹਿਰਾਨ, ਮਸਤੱਕ ਬੁਖਾਰਾ, ਸਮਰਕੰਦ, ਕਾਬਲ ਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਪੁੱਜੇ ਜਿੱਥੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋਝਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆ ਗਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਾਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਰਵਾਲਸਰ, ਕੁਲੂ ਮਨਾਲੀ, ਕੀਰਤਪੁਰ, ਧਰਮਪੁਰ, ਪਿੰਜੌਰ, ਜੌਹਰਸਰ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਰਿਸੀਕੇਸ਼, ਜੋਸੀਮੱਠ, ਕੇਦਾਰਨਾਥ, ਬਦਰੀਨਾਥ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ, ਨੈਨੀਤਾਲ, ਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ, ਨਾਨਕ ਮਤਾ, ਪੀਲੀਭੀਤ, ਗੋਰਖਪੁਰ, ਕਠਮੰਡੂ (ਨੇਪਾਲ), ਸੋਲੋਖੁੰਬੂ ਸਰਬਿਆਂ ਚੌਂਗ, ਬ੍ਰਹਮਕੁੰਡ, ਵਾਲੋਂਗ, ਨਾਨਕਿੰਗ (ਚੀਨ), ਨਾਕਿਆਂਗ, ਨਾਨਿੰਗ, ਨਾਨਕਛੂੰਗੀ, ਚੁਸੂਲ, ਉਪਸ਼ੀਕਾਰਾ, ਲੇਹ, ਨੀਮ ਅਮਰਨਾਥ, ਪਹਿਲਗਾਮ, ਮਟਨ, ਅਨੰਤਨਾਗ, ਬਾਰਾਮੂਲਾ, ਉੜੀ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੋਂ ਐਮਨਾਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪੁੱਜੇ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅਚਲ-ਵਟਾਲਾ, ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਵਰਾਤਰੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ। ਸਿੱਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਫੇਲ ਕਰਕੇ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਮੁਲਤਾਨ ਪੀਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

-ਮੇਲਾ ਸੁਣਿ ਸਿਵਰਾਤਿ ਦਾ ਬਾਬਾ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਆਈ। (ਵਾਰ ੧:੩੯)

-ਬਾਬੇ ਕੀਤੀ ਸਿਧਿ ਗੋਸਟਿ ਸਬਦਿ ਸਾਂਤਿ ਸਿਧਾਂ ਵਿਚਿ ਆਈ।

ਜਿਣਿ ਮੇਲਾ ਸਿਵਰਾਤਿ ਦਾ ਖਟ ਦਰਸਨ ਆਦੇਸਿ ਕਰਾਈ।

ਸਿਧਿ ਬੋਲਨਿ ਸੁਭ ਬਚਨਿ ਧਨੁ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵਡੀ ਕਮਾਈ।
 ਵਡਾ ਪੁਰਖੁ ਪਰਗਟਿਆ ਕਲਿਜੁਗਿ ਅੰਦਰ ਜੋਤਿ ਜਗਾਈ।
 ਮੇਲਿਓ ਬਾਬਾ ਉਠਿਆ ਮੁਲਤਾਨੇ ਦੀ ਜਾਰਤਿ ਜਾਈ।
 ਅਗੋਂ ਪੀਰ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਦੁਧਿ ਕਟੋਰਾ ਭਰਿ ਲੈ ਆਈ।
 ਬਾਬੇ ਕਚਿ ਕਰਿ ਬਗਲ ਤੇ ਚੰਬੇਲੀ ਦੁਧ ਵਿਚਿ ਮਿਲਾਈ।

ਜਿਉ ਸਾਗਰ ਵਿਚਿ ਗੰਗਾ ਸਮਾਈ॥੪੪॥

(ਵਾਰ ੧)

ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇਥੇ ਕਰ ਲਈ। ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਰਮਮਿੱਤਰ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਆ ਵੱਸਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਣੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣ ਗਈ। ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਗਿਆਨੁ ਗੋਸਟਿ ਚਰਚਾ ਸਦਾ ਅਨਹਦਿ ਸਬਦਿ ਉਠੇ ਧੁਨਕਾਰਾ। (ਵਾਰ ੧:੩੮)

ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਆਏ। ਐਸਾ ਦੀਦਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਜੋਤ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਬਣ ਗਏ। ੧੫੩੯ ਈ। ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਰੂਪੀ ਨੂਰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ।

ਬਾਣੀ ਰਚਨਾ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ੧੯ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਾਗ ਹਨ: ੧. ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ੨. ਮਾਝ, ੩. ਗਉੜੀ, ੪. ਆਸਾ, ੫. ਗੁਜਰੀ, ੬. ਵਡਹੰਸ, ੭. ਸੋਰਠਿ, ੮. ਧਨਾਸਰੀ, ੯. ਤਿਲੰਗ, ੧੦. ਸੂਹੀ, ੧੧. ਬਿਲਾਵਲ, ੧੨. ਰਾਮਕਲੀ, ੧੩. ਮਾਰੂ, ੧੪. ਤੁਖਾਰੀ, ੧੫. ਭੈਰਉ, ੧੬. ਬਸੰਤ, ੧੭. ਸਾਰੰਗ, ੧੮. ਮਲਾਰ, ੧੯. ਪ੍ਰਭਾਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੀਆਂ ਜਪੁ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ, ਮਲਾਰ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਪਹਰੇ, ਓਅੰਕਾਰ, ਬਾਰਹਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇਕ ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ, ਸੁਹਿਰਦ ਉਪਦੇਸ਼ਕ, ਅਦੁੱਤੀ ਰਹੱਸਵਾਦੀ, ਅਣਥੱਕ ਸੈਲਾਨੀ, ਉਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਨਿੱਡਰ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ। ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਪੀਰ, ਗੁਰੂ ਸਨ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣਾ ਪੀਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ
 ੧੨ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਸੰਚਾਰ ਰੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਹਿਬ
 ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਣ।

ਪਰਮ ਹਿੰਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਦਿਖਲਾ ਗਏ

-ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੋਦੇਬੇਟ

ਪੇਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਰਾਤਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠਾਰ
ਛੱਡਿਆ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਸਵੇਂ ਦਾਤਾਰ ਨੇ।
ਝੱਖੜ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਉੱਤੋਂ ਸੀਤ ਪੈਂਦੀ ਕਹਿਰ ਦੀ।
ਸਰਸਾ ਦੀ ਨਦੀ ਸੀ ਛਲਾਂਵਾਂ ਪਈ ਮਾਰਦੀ।
ਸਰਸਾ ਦੀ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਪੈ ਗਏ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ।
ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਦਾਦੀ ਕੋਲੇ ਨੇ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਚਾਲੀ ਸਿੰਘ ਕੁੱਖੇ ਤਿਹਾਏ ਨੇ।
ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਗੁਰਾਂ ਲਾਏ ਨੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੈ ਅਸਾਂਵਾਂ ਅੱਜ ਕਰਨਾ।
ਸਵਾ-ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ 'ਕੱਲੇ ਸਿੰਘ ਲੜਨਾ।
ਜੰਗ ਵੱਲ ਤੌਰੇ ਪੁੱਤ ਕਰ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰੇ ਨੇ।
ਹੋਏ ਜਾਂ ਸਹੀਦ ਗੁਰਾਂ ਛੱਡੇ ਜੈਕਾਰੇ ਨੇ।
ਬੁੱਢੀ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦਾਂ ਨਾਲੇ ਨੇ।
ਮਿਲ ਗਿਆ ਗੰਗੂ ਵੱਲ ਖੇੜੀ ਪਾਏ ਚਾਲੇ ਨੇ।
ਹੋਇਆ ਬੇਈਮਾਨ ਗੰਗੂ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਗਿਆ।
ਛੋਟੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਤਾਈਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਗਿਆ।
ਕੀਤਾ ਸਰਹੰਦ ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਏ।
ਗੱਜ ਕੇ ਬਲਾਉਂਦੇ ਫਤਿਹ ਪੁੱਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ।
ਵਿਚ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਦੇ ਕੈਦ ਜਿੰਦਾਂ ਨਿੱਕੀਆਂ।
ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਹਿਰ, ਗੱਲਾਂ ਜਾਣ ਨਾ ਲਿਖੀਆਂ।
ਬਖਸ਼ ਦੂੰ ਜਾਨ ਥੋੜੀ ਈਨ ਮੰਨੋ ਮੇਰੀ ਉਏ।
ਧੰਨ ਦੌੱਲਤ ਬੰਗਲੇ ਦਉਂ ਲਾਉ ਨਾ ਦੇਰੀ ਉਏ।
ਲਾਲਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿੱਤੇ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਫਰਾਏ ਨੇ।
ਪੁੱਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਨਾ ਰਤਾ ਘਬਰਾਏ ਨੇ।
ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਨੇ ਦਾ ਫਤਵਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।
ਕਰ ਦਿਉ ਖਤਮ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।
ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਨੀਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।
ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਤਾਈਂ ਵਿਚ ਲੁੱਕੇ ਗਈਆਂ।
ਪਾ ਗਏ ਸਹੀਦੀ ਕਉਲ ਸੂਰਮੇ ਪੁਗਾ ਗਏ।
ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਦਿਖਲਾ ਗਏ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖਬਰਨਾਮਾ

ਪੰਥਕ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਹਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ
 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਲੋਕ
 ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹਿਭਾਈ
 -ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਮਾਇੰਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਪੰਥਕ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤੀ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦੇਣ ਦਾ ਉਹ ਸਫਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਅੱਜ ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਜਿਥੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਆਗੂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਦਾ ਹੀ ਮੌਹਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਜ਼ਾ-ਬ-ਦਰਜ਼ਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਡੇਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ। ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਗਦਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ੨੫ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਹਤਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਅੰਡ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹੁੰ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇਤਾ, ਸ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ, ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਰਮਕੋਟ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਵਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥਰੇਵਾਲ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਲੇਹਲ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਪਿੰਟੈਂਡੇਂਟ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਿੰਟੈਂਡੇਂਟ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਦਲੀਵਾਲ, ਸ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸ. ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਡਾ. ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ੧੬ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਦੌਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ

ਕੀਤਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਅੰਡ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਮੁੜ

ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ, ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰਲੀਕਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨਗੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਤੂ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇੜਾ, ਸ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ, ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਲਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਤਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥਰੇਵਾਲ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਬੀ, ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਪ੍ਰਿਟੈਂਡੈਂਟ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿਟੈਂਡੈਂਟ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੧੭ ਨਵੰਬਰ

੧੯੮੪ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ -ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ੧੯੮੪ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਦਰਸਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਕੇਸ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਹੱਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ੩੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਰਦਾਰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

੨੦ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨੁਅਣ ਲਈ

ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਵਾਹਾ

ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ

ਕਰਨਾ - ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ੨੩ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨੁਅਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ੧੨੨੭ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਿਚ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਲਾਈਪੁਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਤੇਜ਼ਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਥੇ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਜੋਂ ਸ. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਚਾਰਜ ਯਾਤਰਾ ਵਿਭਾਗ ਗਏ ਹਨ। ਜਥਾ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ੧੯੩੦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੪੦੩ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਥੇ ਦੀ ਰਵਾਨਾ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਵਿੱਚੋਂ ੪੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਥੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਪਰੰਤੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਲਿਟੇਰੇਚਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਚੋਲੇ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਤੇ ਤਬਲਾ ਦੇ ਸੈਟ, ਕਕਾਰ, ਲੋਈਆਂ, ਸਿਰੋਪਾਓ, ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਥਾ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਪੇਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਮੈਨੋਜ਼ਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਨਿਸਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਪਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹਿੜਵਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ ੪੨ ਤੇ)

1. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਟ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਪੀ ਤੋਂ ਸਜਾਏ ਨਕਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸ਼ੁਭ

ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ ਪ੍ਰਗਨ ਸੁਖਵਾਲ ਕਮਟੀ।

2. ਨਕਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਛਾਟੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ, ਜਕੜਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮਵਾਲ, ਸ. ਮੁਸ਼ਟਿਚਰ ਸਿੰਘ ਛਾਟੀਆ, ਸ. ਸਿੰਘਗੁਰ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆ, ਸ. ਗੁਰਸੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਗ, ਸ. ਸ਼ਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਰ, ਸ. ਜਗਨੇਲ ਸਿੰਘ ਛੁਗਰਾਵਾਲਾ, ਬੀਗੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਤੂਰੀ ਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼੍ਰੀਨਾਨ੍ਤ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਗਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ਼ ਢੜਿਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਕਾਈ ਗੋਬੰਦ ਸਿੰਘ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਦ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਬੁਸਾਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆਂ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਲਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੜ੍ਹੇ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੂਰ, ਸ. ਸਲਵਨ ਸਿੰਘ ਲੁਲਾਚ ਅਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਜਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਸਮੇਂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਦ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ ਕਾਈ ਮਲਗੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਮੁਖ ਸਰਦਤ ਡਾ. ਗੁਪ ਸਿੰਘ, ਸਕਾਂਤਰ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੌਤਾਨੀਂਧਾ, ਮੈਨੋਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 549ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੂੰ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਦਤ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸਾਥਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ, ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮਟੀ ਦੀ ਸਾਥਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਤੀਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਹੋਰ। (23 ਤਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਾਂਡੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸੌਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੰਕੇ ਜਾਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ, ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸੂਸ ਸਰਮਾ ਤੇ ਸ. ਹਰਈਪ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੁਵਾਲ, ਅੰਦੰਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਭਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੋਰ। (23 ਤਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 549ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਮੈਂਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਚ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਾਤਨਪੁਰ ਲੰਧੀ ਵਿਖੇ ਕਾਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਜਾਮ ਦੇਵਨ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ ਸਹਿਮਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਲੋਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਿਗੌਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਸ. ਸੁਖਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਲ ਭ੍ਰਾਨ ਸ੍ਰੀਮਹਾਈ ਅਕਾਲੀ ਦਾਲ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਲ ਤਕਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਂਚੇ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਓ, ਅਕਾਲੀ ਆਖੂ, ਬੀਬੀ ਜਤੀਓ ਕੇਂਦਰ ਸਾਥਕਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸ੍ਰੈਮਟੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ. ਅਕਾਲ ਤਕਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਨ ਛਾਈ ਸੰਬੰਧਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੌਪ ਸਿੰਘ, ਤਕਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਲੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਾਖਵੀਦ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀਮਹਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਛਾਈ ਸੰਬੰਧਨ ਸਿੰਘ ਲੰਗਵਾਲ, ਸੰਨਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ, ਦਮਦਾਰ ਟਕਮਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ੍ਰੀਮਹਾਈ ਪੰਜਾਬ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਝਾ ਦਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਨਾਨਿ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਹਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਨਚਲ ਸਕੱਤਰ ਨਾਨੇ, ਗੁਰਕਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਨ੍ਹਾਲ। (23 ਨਵੰਬਰ)

(ਪੰਨਾ ੪੨ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੇ ਗੰਬਦ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ਼ ਚੜ੍ਹਾਏ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ- ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਗੰਬਦ ਉੱਪਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ਼ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਛੱਤ ਅਤੇ ਦੀਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਗੰਬਦ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਬੰਧੀ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਲਸ਼ ਉੱਪਰ ਡੇਢ ਕਿਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਗੁਰਸੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹੂ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂਵਾਲ, ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੧ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਮੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਛੱਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਜਾਏ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ 'ਤੇ ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਜੱਸ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਚਾਹ, ਮਠਿਆਈਆਂ, ਫਰੂਟ ਆਦਿ ਲੰਗਰ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ, ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਕੂਲੀ ਬੈਂਡ, ਸਿੰਘ-ਸਭਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਗੱਡਕਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਬੈਂਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨਿਵਾਸ, ਬ੍ਰਹਮ ਬੂਟਾ ਮਾਰਕੀਟ, ਚੌਂਕ ਘੰਟਾ ਘਰ, ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ, ਬਜ਼ਾਰ ਪਾਪੜਾਂ, ਬਜ਼ਾਰ ਬਾਸਾਂ ਵਾਲਾ, ਚੌਂਕ ਛੱਤੀ ਖੂਹੀ, ਚਾਵਲ ਮੰਡੀ, ਢਾਬ ਵਸਤੀ ਰਾਮ, ਚੌਂਕ ਲਛਮਣਸਰ, ਚੌਂਕ ਮੌਨੀ, ਚੌਂਕ ਕਰੋੜੀ, ਚੌਂਕ ਪਰਾਗਦਾਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਤਿਗ ਮੈਂਬਰ

ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਭਗਵਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਤੇ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ, ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

੨੨ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੁਅੰਪੇ ਸਥਾਨੀ ਸਮਾਗਮ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸਮੂਲੀਅਤ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਲੁਅੰਪਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦੀ ਕਸਬਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਸੁਕਰਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਸਜਾਏ ਗਏ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰਦਾਸੀਏ ਭਾਈ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੁਅੰਪਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲਕਦਾਮੀ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੁਅੰਪਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ੨੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਵਿਛੜੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੁਅੰਪਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਖੱਡਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਮੈਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ, ਸ.

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ, ਸ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ., ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸ. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ, ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ, ਸ. ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ, ਸ. ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੇਹਾਲੀ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਸ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਧੀਨੰਗਲ, ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਦੇਸਰਾਜ ਪੁੱਗਾ, ਸ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਨ ਸਲਾਰੀਆ, ਸ. ਰਵੀਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸ. ਬਿਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿਛੋਆ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੋਟਸ਼ਮੀਰ, ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ, ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾ, ਸ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਰਾਈਆਂਵਾਲਾ, ਸ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਖੋਕੇ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਪੜਖੇੜੀ, ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਲਾ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਢੱਡੇ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ, ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਸਵੇਲ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰੂਹੀ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਸ. ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲਾ, ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਬਾਬਾ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਰਮ ਕੋਟ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਸ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਗਵਾਨ, ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂ ਲੰਗਾਹ, ਸ. ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਦੋਵਾਲੀ, ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਹਲਾ, ਸ. ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸ. ਕੰਵਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਕੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਤੇ ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰੋਜੀ ਬਰਕੰਦੀ, ਸ. ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਰ., ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਖਲੀਲਪੁਰ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੯ ਨਵੰਬਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਖਾਲਸਾਈ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੈਕਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮ 'ਚ
ਪਰੁਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਾਖਸੀਅਤਾਂ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾਈ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੈਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਡਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸੂਸ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸੂਸ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪੜਿਆ। ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਰਬਸਾਂਝੇ ਰਹਿਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦਾ ਅਦਭੂਤ ਮਾਰਗ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੰਡਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਰਹਿਬਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆ ਰਹੇ ਪ੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਕਾਰਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨਕਸੇ 'ਚ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਮਾਗਮ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਧਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੫੦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ਵ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਖੁਬਸੂਰਤ ਲਾਂਘਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜਲਦ ਦੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਜਲਦ ਹੀ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ

- ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਸਰਬਸਾਂਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਹਿਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਸਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਰੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਦੱਸਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ

-ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ, ਕਿਰਤ ਕਰਨ, ਵੰਡ ਛਕਣ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਾਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਗਵਾਈ-ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੁਗ ਪਲਟਾਊ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਵਪਾਰਕ ਭਾਵ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਮਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਮਾਜਮਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਮੂਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ-ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ,

ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ਼, ਬਰਾਬਰਤਾ, ਕਿਰਤ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋੜਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ, ਧਰਮ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੋਹਤਰ ਬੁਨਿਆਦ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਸੁਭ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੇਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਡਾਂਗ ਮਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿਕਮ ਅਤੇ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦਾ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੰਬੋਧਨ

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੱਦਾਂਵੇਂ ਕਰੋੜੀ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ., ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸਟੇਜ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਗਿਆਨੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਨੇ ਨਿਭਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੌਹਰ-ਏ-ਮਸਕੀਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਭਰਾਅ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸੋਨੇ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਸੰਗਤ ਅਰਪਣ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਿੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗਵਾਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ੧੦ ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ੫ ਗ੍ਰਾਮ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ੨੪ ਕੈਰੇਟ ਸੋਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ੫੦ ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ੨੫ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਸਿੱਕਿਆ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਕਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ

ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਥ ਮੌਕੇ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗੋਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜ਼ਰਾ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਬੀਬੀ ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਸ. ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸ. ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿੱਲੋਂ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਸਵੇਤ ਮਲਿਕ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਖੋਕੇ, ਸ. ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸ੍ਰੀ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਸ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੋਦੀ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਦਲ ਪੰਥ ਬਾਬਾ ਬਿੰਧੀਚੰਦ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖੀ ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਬੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਠੱਠਾਟਿੰਬਾ, ਬਾਬਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲਾ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਲ੍ਹਾ ਤਰਨਾ ਦਲ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸੋਫੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਤਰਨਾ ਦਲ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਸ਼ਤਫਾਬਾਦ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠਾ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠਾ, ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਸ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੂੰਘਾ, ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਪੁਰਾ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰੂਹੀ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਸ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਗੁਮਾਨਪੁਰਾ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਲਸੀਹਾਂ, ਸ. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆ, ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਪਲਾ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲੂਘੁੰਮਣ, ਸੈਨੇਤਰ ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੰਦਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੩ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੁਅਧਾ ਖੇਲ੍ਹਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੂਲਮੰਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੇਟਿੰਗਜ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਜੂਬਾ ਨੁਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ (ਯਾਤਰਾਵਾਂ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੇਟਿੰਗਜ਼ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੁਅਧਾ ਖੇਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਲੁਅਧਾ ਸਬੰਧੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਦਹਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿਛੜੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ੫ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰੀਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵੀ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ੨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.

ਇੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਸਮੀਰ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਲੋਕੇਵਾਲਾ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੱਲਾ, ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ, ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਸ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿਛੋਆ, ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਮੁਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸੱਕਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਸਿੰਘਾ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਸ. ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਲੋਗੋਵਾਲ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹਿੜਵਾਲ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਟ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੨ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਪ੍ਰਾਪਤੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੈਕੇ ਸਿੰਘ ਕੈਮ ਲਈ ਤੋਹਫਾ-ਭਾਈ ਲੋਗੋਵਾਲ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਵਿਖੇ ਸ. ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਸਿੱਖ ਕੇਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਸ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਖੁਲੇ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਆਖਰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ੨੯ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਬਨਣ ਵਾਲੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗੋਵਾਲ, ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਲੋਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚਦੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਵਾਹਗਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਸਰਬੱਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਰਾਇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਜੋਸ਼-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਈ ਲੋਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਛੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਭਾਈ ਲੋਗੋਵਾਲ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਾਂਘਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੈਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ,

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਖਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਮਨੁਖਤਾ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਜਲ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਟ, ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਵੀ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ੨੨ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨਤਮਸਤਕ ਹੈਂਡ ਕ੍ਰੀਸੀ ਹੇ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਟ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਰਵਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਧਾਰੋਵਾਲੀ ਨੂੰ ਜੰਡ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਚੂਹੜਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਗਏ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰਾਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਟ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਜਲਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨਾਬ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਉਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈਂਡ ਗੰਧੀ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੀ ਵੱਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਏ ਸਲੀਮ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਅਕਰਮ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਹਰੂਨ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਬਿਲਾਲ ਭੱਟੀ, ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੯ ਨਵੰਬਰ

ਦੋ-ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਦੋ-ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਲੇਬਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- * ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕੋਰਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ 100/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ 30 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜਾਂ 20 ਪੈਂਡ (ਯੂ.ਕੇ.) ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ 1500/- ਮੌਕੇ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜੋ ਸਕੱਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5100/-, 4100/- ਤੇ 3100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵੀ 1100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਲਈ ਪਤਾ,

ਇੰਚਾਰਜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ,

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਫੋਨ: 0183-2553962, 2553956-59, ਐਕਸ: 322, ਫੈਸਕ: 0183-2553919

E-mail: sikhstudiescc@gmail.com Web: www.pvcsgpc.org

੧੫.	੧੨/੧.	ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੬.	੧੨/੨.	ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ	ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਵੀਰ ਕੌਰ ਜੀ
੧੭.	੧੩	ਦੋਦਾ	ਸ੍ਰ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੮.	੧੪	ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ			
੧੯.	੧੫/੧	ਅਬੋਹਰ	ਸ੍ਰ.: ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੦	੧੫/੨	ਅਬੋਹਰ	ਬੀਬੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
੨੧.	੧੬.	ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ	ਸ੍ਰ.: ਸੁਬਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੨.	੧੭	ਜਲਾਲਾਬਾਦ	ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੩	੧੮	ਮਮੌਟ	ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੪	੧੯/੧	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੫	੧੯/੨	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਸ੍ਰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੬.	੨੦/੧	ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ	ਸ੍ਰ. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੭.	੨੦/੨	ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ	ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
੨੮.	੨੧	ਜੀਰਾ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ			
੨੯	੨੩/੧	ਮੋਗਾ	ਸ੍ਰ. ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੦	੨੪/੨	ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ	ਬੀਬੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
੩੧	੨੫	ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੨	੨੬	ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੩	੨੭/੧	ਘੱਲ ਕਲਾਂ	ਸ੍ਰ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੪	੨੭/੨	ਘੱਲ ਕਲਾਂ	ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ			
੩੫	੨੮/੧	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਸ੍ਰ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੬	੨੮/੨	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਬੀਬੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
੩੭	੨੯	ਕੋਟਕਪੂਰਾ	ਸ੍ਰ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੮	੩੦	ਜੈਤੇ	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩੯	੩੧/੨	ਭਗਤਾ	ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ			
੪੦	੩੨/੧	ਰਾਮਪੁਰਾ ਛੂਲ	ਸ੍ਰ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪੧	੩੨/੨	ਰਾਮਪੁਰਾ ਛੂਲ	ਬੀਬੀ ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਜੀ
੪੨	੩੩	ਬਠਿੰਡਾ	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪੩	੩੪/੧	ਬੱਲੂਆਣਾ	ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪੪	੩੪/੨	ਬੱਲੂਆਣਾ	ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

੪੫ ੩੫ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ
੪੬ ੩੬ ਮੌੜ

ਸ੍ਰ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ

੪੭ ੩੭ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ
੪੮ ੩੮/੧ ਮਾਨਸਾ
੪੯ ੩੯ ਜੋਗਾ
੫੦ ੪੦/੨ ਬੁਚਲਾਡਾ

ਸ੍ਰ.: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ.: ਮਿੱਠੂ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

੫੧ ੪੧ ਮੂਨਕ
੫੨ ੪੨/੧ ਸੁਨਾਮ
੫੩ ੪੩/੧ ਲੋਂਗਵਾਲ
੫੪ ੪੩/੨ ਲੋਂਗਵਾਲ
੫੫ ੪੪ ਬਰਨਾਲਾ
੫੬ ੪੫ ਭਦੌੜ
੫੭ ੪੬/੧ ਚੰਨਣਵਾਲ
੫੮ ੪੬/੨ ਚੰਨਣਵਾਲ
੫੯ ੪੭/੨ ਧੂਰੀ
੬੦ ੪੮ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ
੬੧ ੪੯ ਅਮਰਗੜ੍ਹ
੬੨ ੫੧/੧ ਦਿੜ੍ਹਬਾ
੬੩ ੫੧/੨ ਦਿੜ੍ਹਬਾ

ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਦਲਵਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਸਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

੬੪ ੫੨ ਸਮਾਣਾ
੬੫ ੫੩/੨ ਨਾਭਾ
੬੬ ੫੪ ਭਾਦਸੋਂ
੬੭ ੫੫/੧ ਡਕਾਲਾ
੬੮ ੫੬ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ
੬੯ ੫੭/੧ ਸਨੌਰ
੭੦ ੫੮ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ
੭੧ ੫੯ ਰਾਜਪੁਰਾ

ਸ੍ਰ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਨਿਰਸੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

੭੨ ੬੧/੧ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾਂ
੭੩ ੬੧/੨ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾਂ
੭੪ ੬੨ ਅਮਲੋਹ

ਸ੍ਰ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

੨੫	੬੩	ਖੰਨਾ	ਸ੍ਰ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੬	੬੪	ਪਾਇਲ	ਸ੍ਰ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੭	੬੫/੧	ਦੋਰਾਹਾ	ਸ੍ਰ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੮	੬੫/੨	ਦੋਰਾਹਾ	ਸ੍ਰ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨੯	੬੬	ਪੱਖੋਵਾਲ	ਸ੍ਰ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੦	੬੭	ਰਾਏਕੋਟ	ਸ੍ਰ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੧	੬੮/੧	ਜਗਰਾਉਂ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੨	੭੦/੧	ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ	ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੩	੭੦/੨	ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ	ਸ੍ਰ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੪	੭੧	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਸ਼ਹਿਰ ਦੱਖਣੀ)	ਸ੍ਰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੫	੭੨/੧	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੱਛਮੀ)	ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੬	੭੩	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਉਤਰੀ)	ਸ੍ਰ. ਕੰਵਲਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੭	੭੪	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਦਿਹਾਤੀ)	ਸ੍ਰ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮੮	੭੫/੨	ਸਮਰਾਲਾ	ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ

੮੯	੭੬/੧	ਬਲਾਚੌਰ	ਸ੍ਰ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੦	੭੬/੨	ਬਲਾਚੌਰ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ

੯੧	੮੦/੧	ਸ਼ਾਹਕੋਟ	ਸ੍ਰ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੨	੮੦/੨	ਸ਼ਾਹਕੋਟ	ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੩	੮੧/੧	ਆਦਮਪੁਰ	ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੪	੮੧/੨	ਆਦਮਪੁਰ	ਬੀਬੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
੯੫	੮੨	ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ	ਸ੍ਰ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੬	੮੩/੧	ਕਰਤਾਰਪੁਰ	ਸ੍ਰ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯੭	੮੩/੨	ਕਰਤਾਰਪੁਰ	ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

੯੮	੮੪/੧	ਫਗਵਾੜਾ	ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
੯੯	੮੪/੨	ਫਗਵਾੜਾ	ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦੦	੮੫	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਜੀ
੧੦੧	੮੬	ਭੁਲੱਥ	

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੧੦੨	੮੭	ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ	ਸ੍ਰ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦੩	੮੮/੧	ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ	ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੦੪	੯੯	ਨੌਜਿਹਾ ਪਠੂੰਅਂ
੧੦੫	੯੦/੧	ਪੱਟੀ
੧੦੬	੯੦/੨	ਪੱਟੀ
੧੦੭	੯੨	ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ
੧੦੮	੯੩	ਤਰਨ ਤਾਰਨ
੧੦੯	੯੪	ਝਬਾਲ ਕਲਾਂ
੧੧੦	੯੫/੧	ਵੇਰਕਾ
੧੧੧	੯੫/੨	ਵੇਰਕਾ
੧੧੨	੯੬	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੂਰਬੀ)
੧੧੩	੯੭	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਕੇਂਦਰੀ)
੧੧੪	੯੮/੧	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੱਛਮੀ)
੧੧੫	੯੯/੧	ਚੋਗਾਵਾਂ
੧੧੬	੯੯/੨	ਚੋਗਾਵਾਂ
੧੧੭	੧੦੦	ਅਜਨਾਲਾ
੧੧੮	੧੦੧/੧	ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ
੧੧੯	੧੦੧/੨	ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ
੧੨੦	੧੦੨/੧	ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ
੧੨੧	੧੦੨/੨	ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ
੧੨੨	੧੦੩	ਮੱਤੇਵਾਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

੧੨੩	੧੦੪	ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ
੧੨੪	੧੦੫/੧	ਬਟਾਲਾ
੧੨੫	੧੦੫/੨	ਬਟਾਲਾ
੧੨੬	੧੦੬	ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ
੧੨੭	੧੦੭/੨	ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ
੧੨੮	੧੦੮/੨	ਧਾਰੀਵਾਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

੧੨੯	੧੧੧	ਮੁਕੇਰੀਆਂ
੧੩੦	੧੧੨	ਦਸੂਹਾ
੧੩੧	੧੧੩/੧	ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ
੧੩੨	੧੧੪	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
੧੩੩	੧੧੫/੧	ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ
੧੩੪	੧੧੫/੨	ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ

੧੩੫	੧੧੬/੧	ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
-----	-------	--------------------

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੩੬	੧੧੬/੨	ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੩੭	੧੧੭	ਰੂਪ ਨਗਰ	ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਹਾਲੀ			
੧੩੮	੧੧੮	ਮੋਰਿੰਡਾ	ਸ੍ਰ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੩੯	੧੧੯	ਖਰੜ	ਸ੍ਰ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੦	੧੨੦/੨	ਮੋਹਾਲੀ	ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਕੋਆਪਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ

੧੪੧	੧.	ਪੰਜਾਬ	ਪ੍ਰੋ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੨	੨.	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ: ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੩	੩	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੪	੪	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੫	੫	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੬	੬	ਰਾਜਸਥਾਨ	ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੭	੮	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸ੍ਰ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੮	੧੦	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੯	੧੧	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੦	੧੨	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੧	੧੩	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੨	੧੪	ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰਾ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੩	੧੫	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਹੈਂਡ ਮਨਿਸਟਰੜ ਸਾਹਿਬਾਨ

- ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
- ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
- ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੂਪ ਨਗਰ)।
- ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ)।
- ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ (ਬਿਠਿੰਡਾ)।

ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਰੰਭ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ

ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਆਇਆ:-

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਚਪਦਾ॥

ਅਚਰੁ ਚਰੈ ਤਾ ਸਿਧਿ ਹੋਈ ਸਿਧੀ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸਰ ਲਾਗੇ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਭ੍ਰਾਮੁ ਕਾਟਿਆ ਜਾਈ ॥੧॥ (ਅੰਗ ੬੦੨)

ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਗੋਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਢਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸੱਦੇ ਗਏ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮੁੰਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਦਫ਼ਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ੨੫੪੪੨ ਮਿਤੀ ੨੩.੧੦.੨੦੧੮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਅਤੇ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਦੇ ਜਾਪ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਂਬਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇਪੁਰ ਵਾਕ ਆਉਟ ਕਰਕੇ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ:-

(੧)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅੰਡ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ, ਨੇਕਦਿਲ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

(੨)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ, ਨੇਕਦਿਲ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਦਰ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਕ

ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸ਼ੇਤਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

(੩)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤ, ਮਿਲਣਸਾਰ ਤੇ ਨੇਕ-ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸ. ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਵਲੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਾਵਨ ਦਰ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੱਜਣਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਨੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਾਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ:-

(ਉ) ਚੋਣ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ :-

ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਉਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਾਉਸ ਵਿਚੋਂ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੮੯/ਭੁਲੱਥ) ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ (ਹਲਕਾ ਨੰ:੪੩/੧ ਲੌਂਗੋਵਾਲ) ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਪੁਰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ੨੨/੧ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੱਥਮੀ)) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਅਤੇ ਸ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੱਖੋਕੇ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੯੩, ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਦ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਉਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਾਉਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਿਚ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਉਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਹਾਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਗੁਰ ਫਤਹਿ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ।

(ਅ) ਚੋਣ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਾਉਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੨੫, ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ, ਮੋਗਾ), ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਰਘੁਜੀਤ

ਸਿੰਘ (ਕੋਆਪਟਿਡ-2, ਪੰਜਾਬ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (੧੦੫/੧ ਬਟਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ੀਦ ਸ੍ਰ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੧੩, ਦੋਦਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਇ) ਚੋਣ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੩੮, ਜੋਗਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੧੧/੨, ਮਲੋਟ) ਦਾ ਨਾਮ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੬੮/੧, ਜਗਰਾਉ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਸ) ਚੋਣ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੮੨, ਭਿਖੀਵਿੰਡ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੮੯, ਨੌਜਿਹਾ ਪੰਨੂਆਂ), ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੨੫ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੧੮, ਮਮੋਟ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ।

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਹ) ਚੋਣ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅੰਦੀੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੰਦੀੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਉਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ (ਹਲਕਾ ਨੰ: ੮੯, ਭੁਲੱਥ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਈਦ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੧੦੫/੧, ਬਟਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ੀਦ ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ: ੮੯/੧ ਚੁਗਾਵਾਂ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹਾਉਸ ਵੱਲੋਂ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਿਚ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ੧੧ ਨਾਮ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ:-

੧. ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨. ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩. ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪. ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੫. ਸ੍ਰ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੬. ਸ੍ਰ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੭. ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮. ਸ੍ਰ. ਅਸਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯. ਸ੍ਰ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦. ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੀ
੧੧. ਸ੍ਰ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ੧੧ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਾ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁੰਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਉਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਰੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ:-

(੦੪)

ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸਰਬਸੰਮੱਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ।

(੦੫)

ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਨਰਲ ਇਕੱਤਰਤਾ (ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ) ੧੨ ਚੇਤ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸਾਹੀ ੫੫੦ ਮੁਤਾਬਿਕ ੩੦ ਮਾਰਚ ੨੦੧੮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ" ਦੇ ਅੰਕ ਮਹੀਨਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ, ਜੂਨ, ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ੨੦੧੮ ਵਿੱਚ ਛਾਪ ਕੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੁਰੱਸਤ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਿੱਚ ਸਰਬ-ਸੰਮੱਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਸਦੀਕੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

(੦੬)

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ੨੦੧੯ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਖੁਸ਼-ਕਿਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੇਧਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਖੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ੨੨-੨੩ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੯ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਇਜਲਾਸ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਮੁਬਾਰਕ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਭਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(੦੭)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੁੱਲੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੰਗਤੀ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੋਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਸਬਾਂ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਰਹੋਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ੩-੪ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਹੋਦ ਤੋਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ:ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰ ਨਾਨਕ-ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਸਤੇ ਖੁਲ੍ਹਾ ਲਾਂਘਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਰਧਾ

ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਸਕਣ।

(੮)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਥਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੈਕਟਰੀ, ਅਹੁੱਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(੯)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਟਾਡਾ' ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(੧੦)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੂਆਂ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਸਤੇ ਬੁਰਜ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਛੁੱਲਾ ਸਿੰਘ, ਪਿਉ ਮੰਡੀ ਚੌਂਕ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਚਾਟੀਵਿੰਡ ਗੇਟ ਤੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੀਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਰਜੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਫੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ।

(੧੧)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ੧੯੯੪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ੧੯੯੪ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਤਲੇਅਾਮ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ੧੯੯੪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਤਲੇਅਾਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੀਯਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਨੂੰ

ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਨਸਾਫ਼ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਦੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜਖਮਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕਣ ਦੇ ਤੁੱਲ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜੂਨ, ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਵੰਬਰ, ੧੯੮੪ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੇਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(੧੨)

ਜੂਨ, ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਅਨਗਿਣਤ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਈ ਜੋ ਅੱਜ ਤੀਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕਿਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਖਰੜੇ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਮਿਲ ਕੇ, ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਨਾਯਾਬ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(੧੩)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ-ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗਲਬਾਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਕੈਅ ਦੇ ਵਿਚਰ ਸਕਣ।

ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਉੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਕਾਰ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪੇਸ਼ਾਨੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵੀ ਸਖਤ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਜਾਣ।

(੧੪)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਫਿਲਮਾਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਜ਼ਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(੧੫)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਬਾਰੂੰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬੋਰਡ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ੮੦ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੋਰਵਮਣੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਅਨਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਮਾਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਮਾਰੂ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵੰਬਰ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਾਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਕਤਲੇਅਮ ਹੈ।

ਹੁਣ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਤੇ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਏਨਾ ਘਾਤਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਰਗ ਜਿਸ ਨੇ ਕੌਮ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਪਤ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਿਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਰਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਲਾਸ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਖੋਤੀ ਵਿਦਿਵਾਨ, ਲੇਖਕ ਇਸ ਮੰਡਤਾਗੀ ਸਾਜ਼ਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ

ਤੁਰੰਤ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਿਮਾਂ ਜਾਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਰੀਵਿਊ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਆਉਣ।

(੧੬)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ-ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉਪਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੇਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ ੨੯੫-ਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆਂ ਧਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਕਰਾਈਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮਗਰੀ ਪਾਈ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(੧੭)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਲਾਸ ੨੯ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੭ ਤੋਂ ਅੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਤਿਆਂ ਦੀ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਾਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਾਨ-ਕੋਟ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹੈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਜ਼ਲਾਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਹਰਮਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਕਬਾਵਾਚਕ ਗੁ:ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਆਇਆ:-

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਚਪਦਾ॥
ਅਚਰੁ ਚਰੈ ਤਾ ਸਿਧਿ ਹੋਈ ਸਿਧੀ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਾਈ॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸਰ ਲਾਗੇ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਭ੍ਰਮੁ ਕਾਟਿਆ ਜਾਈ॥੧॥

(ਅੰਗ ੬੦੨)

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਸਹੀ/-
ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ,
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਹਿੰਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ

੧ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜਨਵਰੀ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੧

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ

੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ੫ ੦ ੧੧੫੦੦੦

੨ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ੨੨ ੮੮੫੨੧੩ ੦

੩ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ ੩੭ ੩੩੯੮ ੦

੪ ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ ੪੪ ੬੫੦ ੦

੫ ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ੪੮ ੫੫੧੬ ੦

੬ ਟੈਲੀਫੁਨ ੫੦ ੧੨੬੪ ੦

ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ

੭ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ੬੦ ੦ ੧੮੯੪੦੦੦

੮ ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ੨੦ ੦ ੩੯੮੮੦

੯ ਵਸੂਲਣ ਯੁਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ
ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ੬੮ ੦ ੧੩੯੨੬੨੪

੧੦ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ੧੧੫ ੬੬੮੯੧੨ ੦

੧੧ ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ

ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗੰਬ

੧੪੧ ੨੨੨੨੫ ੦

੧੨ ਕਾਗਜ਼ ੧੨੧ ੩੪੩੨੪੪ ੦

੧੩ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ੧੩੩ ੧੪੩੪੦੦ ੩੦੦

੧੪ ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ੧੪੫ ੨੯੫੨੯੩ ੦

੧੫ ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ ੧੫੫ ੧੦੧੨੫੦ ੦

੧੬ ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ੧੬੧ ੪੦੫੯੩ ੩੦੧੦੦

੧੭ ਸਫਰ ਖਰਚ ੧੭੪ ੮੪੬੦ ੦

ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ

੧੮ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ੨੯੦ ੦ ੧੨੮੦੦੦

੧੯ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ
(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ) ੩੦੦ ੦ ੧੨੨੦੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੨੫

ਪੋਰ (ਦਸੰਬਰ 2018)

੨੦	ਛੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੨੭	੦	੩੬੩੧੬੩
੨੧	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੨੩	੧੫੨੮੧੦੦	੦
੨੨	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੨	੫੮੨੫	੦
	ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		੦	੦
੨੩	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੫	੨੬੮੨੦੦	੦
	ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ		੦	੦
੨੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੪	੦	੧੪੨੦੦੦
੨੫	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੬੩	੩੫੪੩੩੦੬	੦
	ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੈ: ਫੰਡ		੦	੦
੨੬	ਸੂਦ ਤੇ ਆਮਦਨ	੨੦੯	੦	੨੧੦੦੪
੨੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:ਸ ੧੧੫੨੯ (੯੩੮੨)			
	ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੮	੨੬੩੦.੦੬	੦
	ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨		੦	੦
	ਅਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੨੮	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੫੦੨	੦	੨੨੧੯.੬
੨੯	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੫੨੪	੨੨੩੫੩	੧੯੩੯੪੧
੩੦	ਅਮਾਨਤ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੫੪੪	੦	੨੯੦੯
੩੧	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੬੧	੦	੩੯੧੦੦
੩੨	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੯੦੯	੦	੧੯੩੨੯੯
੩੩	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੯੧੩	੧੧੯੫੮੮੦	੭੬੪੪੧੯
੩੪	ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਤ੍ਰੈ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਾਲਜ	੯੧੯	੮੪੧੨੯	੦
	ਜਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੩੫	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੮੨੩	੨੫੫੦੦	੨੩੦੦੦
੩੬	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੮੫੯	੨੧੬੦੩.੨੯	੦
੩੭	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੮੬੭	੧੦੦੦੦੦੦	੬੬੬੫
੩੮	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੭੧੩	੬੬੦੫੦੦੦	੬੫੮੮੫੨੦
੩੯	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੨੬	੧੨੨੦੦੦	੨੦੨੧੬੦
	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੪੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ	ੴ	ਪੈਰ (ਦਸੰਬਰ 2018)
ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੯੨੯	੧੭੬੯੦੦੦੦.੦੦
੪੧ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੬੫੯	੧੩੨੮੪੩੯੧
੪੨ ਟੈਕਸ ਡਿਕੇਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੯੦੧	੩੩੫੩
੪੩ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜਟ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ੮੮੧	੨੩੯੫੯੪.੮੭	੧੨੮੩੦੦੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩		੦
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ-ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੦	੦
੪੪ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੫੫	੪੮੫੦੦੦
੪੫ ਇਸ਼ਿਤਿਹਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ (ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ)	੦	੦
੪੬ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੨੮	੬੧੫੮੦੯
੪੭ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੬੩	੧੩੯੧੦੦
੪੮ ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੨੫	੫੧੩੦
੪੯ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੯੪	੩੨੯੦੦੦੦
੫੦ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੧੧	੨੩੨੩੫੮
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ	੦	੦
੫੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੦੯	੪੮੮੫੦੦੦
੫੨ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਛੋਜੀਆਂ ਨੂੰ	੧੦੨੭	੧੦੦੦੦੦
੫੩ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ	੧੦੧੪	੧੨੮੦੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪	੦	੦
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨		
ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੫੬੦	੮੨੯੩੧੪੯
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੨੦		੧੧੯੫੨੨੫੩.੨੯
ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੧੫੨੦	੮੫੮੨੪੦
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮		੨੨੯੯੯੯੯੩
(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੧੫੮੫	੧੮੨੩
੫੭ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ		੦
ਨਿਵਾਸ	੧੮੩੯	੨੦੧੩੯੧੦੦.੦੯
੫੮ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ	੦੨੬੩੧੨੨੦੦੦੦੦੧੩	੯੨੦੦
੫੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੯੫੦੨੦੨੨੧੯੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ		੧੦੦੦੦੦੦੦
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੭੬	੧੮੨੯੯੯੯੫੧
		੧੩੨੯੯੯੫੫.੦੦

੫੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੨੪੨੨(੯੫੨੫੬੭੭੫)			
੬੦	ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਬੈਂਕ ਕਟੜਾ ਆਹਲਵਾਲੀਆ	੧੯੮੩	੮੦੦੦੦੦	੦
੬੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੧੯੮੨	੧੦੨੦੦੦੦	੯੨੩੦੦੦੦	
੬੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੧੯੯੨	੧੨੯੮੮੭੧.੬	੨੦੦੦੦	
੬੩	ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੦	੦	
੬੪	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੮੬	੩੪੪੨੩੫੧.੪੨	੨੧੭੯੯੩੨੨.੮੮
੬੫	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੩	੨੩੦੦੦੦੦	੧੧੯੯੭੧੨
੬੬	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ. ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਡਿਊ ਮਿਤੀ ੦੨.੦੪.੨੦੧੭	੧੫੫	੧੮੭੪੯੯੫	੧੮੭੪੯੯੫
੬੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੦੩	੨੩੧੬.੨੧	੮੯੦੨.੦੬
੬੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ. ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ	੩੨੫	੦	੪੯੯੯੦੦੦੦
੬੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੨੦	੨੯੮.੬੭	੨੯੩੦.੦੬
੭੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਪਟਿਆਲਾ)	੨੨੯	੧੨੦੨	੧੮੨੦੨
੭੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ:ਫੰਡ ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ ਬੈਂਕ	੩੨੬	੧੦੦੦੦੦੦੦੦	੦
੭੨	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ:ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੦੪ + ੩੧੪	੦	੨੧੫੯੦੦੦
੭੩	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ: ਫੰਡ ਵਿਜੈ ਬੈਂਕ	੩੩੫	੦	੪੨੩੩੬੪੪.੮੭
੭੪	ਜੋੜ:-		੨੪੯੦੨੩੩੪੬.੨੩	੨੪੯੦੦੦੩੯੩.੨੩
੭੫	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੨੫੨੨੩੩	੨੮੦੧੯੬
੭੬	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੨੪੯੭੮੦੫੨੯.੨੩	੨੪੯੭੮੦੫੨੯.੨੩

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
 ਸ਼੍ਰੀਮਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
 ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਫਰਵਰੀ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

੧	ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੧			
	ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ			
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫	੦	੪੦੨੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੨੨	੯੦੨੫੨੨	੦
੩	ਕੰਪਿਊਟਰ	੫੩	੯੯੦	੦
੪	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੮੫	੮੫੦੧	੦
੫	ਟੈਲੀਫੋਨ	੫੦	੧੭੮	੦
	ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ		੦	੦
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬੦	੦	੨੬੪੪੦੦੦
੭	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੨੦	੦	੨੫੦੯੭
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੬੯	੦	੧੦੨੯੯੮੫
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੫	੨੨੧੯੫੨	੦
੧੦	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੩੪	੪੨੯੩੯੨	੨੧੦੦
੧੧	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੯	੩੦੧੯੦੫	੦
੧੨	ਚਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੫੫	੫੧੯੮੭	੦
੧੩	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੬੧	੧੬੯੫੭	੧੩੦੦੦
੧੪	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੪	੯੨੯੦	੦
੧੫	ਟੈਲੀਫੋਨ	੧੭੮	੬੫੩	੦
	ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ		੦	੦
੧੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੯੧	੦	੮੨੭੦੦੦
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੩੦੦	੦	੧੪੯੦੦੦
੧੮	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੨੯	੦	੨੬੨੨੩੧
੧੯	ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੩	੧੫੨੫੦	੦
੨੦	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੨੭	੯੧੯੦੦੦	੦
੨੧	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੭	੨੪੯੦	੦
	ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		੦	੦
੨੨	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੯	੦	੬੦੦੦੦

ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ	੦	੦
੨੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੯੪	੦
੨੪ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੩	੨੨੪੨੦੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨	੦	੦
ਅਮਾਨਤਾਂ	੦	੦
੨੫ ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੫੦੨	੨੦੯੨
੨੬ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੫੨੫	੧੩੨੦੬
੨੭ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੫੩੫	੫੬੬੨੦.੩੧
੨੮ ਅਮਾਨਤ ਐਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੫੪੫	੧੨੨੨੬
੨੯ ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ-ਫੰਡ)	੫੬੨	੧੦੬੫੮੦
੩੦ ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੬੧੪	੧੫੮੨੨੩
੩੧ ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਕਮਾਂ	੬੧੯	੮੬੮੧੮
੩੨ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੮੯	੨੩੩੪੮
ਜਮਾਨਤਾਂ	੦	੦
੩੩ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੮੨੪	੩੨੫੦੦
੩੪ ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੮੪੯	੪੮੮੩੧.੬੧
੩੫ ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੮੬੮	੨੬੦੦੦
੩੬ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੭੯੯	੧੧੫੩੮੫੪੭
੩੭ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੭੨੨	੧੪੫੫੦੦
ਸ਼ੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੦	੦
੩੮ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੬੩੦	੫੫੬੮੫੦੦.੦੦
੩੯ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੬੬੦	੯੯੮੮੬੬੬
੪੦ ਟੈਕਸ ਡਿੱਕਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੬੦੨	੨੪੪੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩	੦	੦
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ		
੪੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੫੬	੧੩੧੯੨੦੦੦
੪੨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੮੩	੩੮੫੮੪੧੩
੪੩ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੬੩	੫੦੦੦
੪੪ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ	੧੨੮੫	੧੩੩੬੫੪੭
੪੫ ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੨੫	੪੬੧੫
੪੬ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੨੦੩	੪੪੧੦੦੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੮੦	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)		
੪੨ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੧੨	੨੪੪੪੫੦	੦	
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ		੦	੦	
੪੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੦੯	੦	੪੯੨੧੦੦੦	
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪		੦	੦	
੪੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ				
ਨਿਵਾਸ	੧੯੦੯	੧੨੩੫੩੨੧੦	੨੨੧੨੨੮੭.੯੨	
੫੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੦੯੪੬੭੦				
ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੧੫੨੦	੨੫੩੮੯੩	੨੦੩੬੩੪੮	
੫੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ				
ਨਿਵਾਸ	੧੮੪੩	੧੭੨੧੬੨੦੮.੦੦	੪੬੦੮੮੫੨.੯੧	
੫੨ ਆਨ ਲਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ				
੦੨੬੩੧੨੦੦੦੦੦੧੩	੧੭੦੧	੧੦੨੦੦੦੦	੫੬੬੪੬੮੦	
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੨੨੧੨੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ				
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੭੯	੧੪੮੧੬੯੯੩	੪੧੭੯੨੧੮.੦੦	
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.੦੧/੦੧੦੦੬੯				
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਈਸ ਰੋਡ	੧੫੮੨	੧੨੪੨੨.੯੧	੦	
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧				
ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੧੭੮੪	੧੩੪੦੦੦੦	੦	
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩				
ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੧੭੩੯	੪੨੦੧੫੮	੯੯੭੦੦੦੦	
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ		੦	੦	
੫੭ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੯੨	੩੨੯੩੮੫੨.੯੧	੧੨੬੯੧੦੨	
੫੮ ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੯	੧੪੭੫੦੦੦	੧੦੨੯੬੪੮	
੫੯ ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੫੭	੨੨੧੭੪੬੬	੨੨੧੭੪੬੬	
੬੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ				
ਲਾਈਸ ਰੋਡ	੨੪੧	੫੩੮੯	੧੨੪੨੨.੯੧	
ਜੋੜ:-		੯੨੨੪੮੨੯੭.੯੪	੯੨੧੭੮੫੮.੯੪	
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੬੮੭੮੯੫	੨੫੨੨੩੩	
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੯੨੯੩੬੧੯੨.੯੪	੯੨੯੩੬੧੯੨.੯੪	

ਸ਼ਹੀ/-
ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸ਼ਹੀ/-
ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
 ਸ਼੍ਰੀਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
 ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਅਪੈਲ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧		੨੦੩੪੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	ਪੰਚੲੰਧੰ	
੩	ਟੈਲੀਫੁਨ	੮੯	੧੨੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੯		੮੨੦੦੦੦
੫	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੪		੧੧੫੬੫੨੦
੬	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੬੩੨੬੩੬	
੭	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੩	੧੫੦੦੦	੧੫੦੦
੮	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੩੫੪੫੦	
੯	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੭	੧੨੯੨੦	੧੪੫੦੦
੧੦	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੦	੧੨੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੬		੧੬੧੪੦੦੦
੧੨	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ (ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੬		੧੩੩੩੦੦੦
੧੩	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੦		੪੧੨੨੦੧
੧੪	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੬	੨੦੬੧੪੪	
੧੫	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੧੨੦	
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ				
੧੬	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੭		੧੨੧੦੦
੧੭	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੨੯੧੧੫੩	
੧੮	ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੬	੧੮੮੮੭੫	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ				
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੦		੨੦੩੦੦੦

੨੦	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੨੪੨੦੦
	ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੈ:ਫੰਡ		
੨੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:ਸ ੧੧੫੨੯ (੬੩੮੨)		
	ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੩	੩੨੧੬.੯੯
	ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨		
	ਅਮਾਨਤਾਂ		
੨੨	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੧	੧੬੪੫੧੦
੨੩	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੯	੩੨੨੦੨
੨੪	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੭	੮੮੩੬੦੦
੨੫	ਅਮਾਨਤ ਐਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੩੯	੨੯੦੯
੨੬	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੪	੧੬੬੮੮੩
੨੭	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੫	੧੬੫੨੩
੨੮	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੦੯	੧੩੬੦੮੧੦
੨੯	ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਤ੍ਰੈ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਾਲਜ	੪੧੭	੨੨੨੧੬
੩੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੦	੧੮੩੮੮੮
	ਜਮਾਨਤਾਂ		
੩੧	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੩	੬੨੫੦੦
੩੨	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੧	੧੩੯੯੭੩.੨੮
੩੩	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੨	੩੯੧੫੦੦੦
੩੪	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੬੮	੨੯੭੪੬੪੪
੩੫	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੨	੨੧੫੫੦੦
੩੬	ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦	੨੪੮੩੯੨
	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ		
	ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ		
੩੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ		
	ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੧	੪੬੪੫੦੦੦੦.੦੦
੩੮	ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੪੪	੮੮੯੧੨੯੬੩
੩੯	ਟੈਕਸ ਡਿੱਕਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੦	੨੪੩੪
	ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩		
	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ		
੪੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੦	੨੧੦੦੦੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੮੩	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
		ਪੰਚ	
੪੧ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬		
੪੨ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੧੪੩੫੦	
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ			
੪੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬		੬੫੨੦੦੦੦
੪੪ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪	੨੩	੨੫੦੦੦੦	
੪੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੬	ਪੰਨੀ੨੧੫	੨੨੨੩੬੭੧.੨੮
੪੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੨੧	੬੬੨੩੪੫	੨੦੨੬੩੬੭
੪੭ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮ (ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੬੦	੧੨੪੮੨.੫੨	
੪੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੦੬	੧੪੯੨੫੦੮੪.੬੪	੫੫੦੮੯੧੭.੫੬
੪੯ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੨੨੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮		੧੫੦੦੦੦
੫੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੨੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਜੱਲ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੪	੪੮੭੧੦੦੫੮	੪੩੬੫੧੭੬੫.੦੦
੫੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ: C.L.S.B. ੦੧/੦੧੦੦੬੯ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੬੪	੧੩੧੬੪	੨੦੫੦੦੦੦
੫੨ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੮੯	੧੨੦੩੧੧੧੩	੨੫੫੦੦੦
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੩੯	੮੬੨੨੫੪੬੬.੨੦	੬੬੮੮੩
੫੪ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੦	੮੨੨੮੮੩੭.੫੬	੨੬੨੨੩੮੮੧.੫੩
੫੫ ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੩	੬੬੧੦੦੦	੧੨੮੧੦੧੪
੫੬ ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੫	੨੧੧੧੬੮੮.੬੬	੧੫੧੪੩੨੧

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ**੮੪****ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)**

੫੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵਿਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੨੯	੧੭੪੩੪.੯੯	੫੦੮੪੫.੧੯
੫੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵਿਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੬	੪੧੬੪	੧੩੧੬੪
੫੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵਿਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੪੮	੩੫੨.੮੯	੩੨੧੬.੬੬
੬੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੨੨		੬੨੪੦੦੦੦
	ਜੋੜ:-		੧੭੨੧੪੨੦੫੨.੯੫	੧੭੨੨੫੦੩੨੧.੯੫
	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੧੦੩੩੯੯	੦
	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੧੭੨੨੫੦੩੨੧.੯੫	੧੭੨੨੫੦੩੨੧.੯੫

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
 ਸ਼੍ਰੀਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
 ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਮਈ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧		੧੬੧੭੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੯੦੨੯੮੯	
੩	ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ	੩੭	੩੪੩੯	
੪	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੯੯੯੧	
੫	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੯੧੯੫	
੬	ਟੈਲੀਫੁਨ	੪੯	੧੨੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੬		੮੬੨੦੦੦੦
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੬		੨੨੪੫੧੬੧
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੨੧੪੨੪੮	
੧੦	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੦	੪੫੧੫੦	
੧੧	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੧੬੬੬੦੨	
੧੨	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੨੨੩੬੧੭	੩੦੦
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੪੪੯੫੦	
੧੪	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੨੨੦੦੦	
੧੫	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੨	੧੫੩੦੨੫	੧੮੦੦੦
੧੬	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੦	੩੧੦੦	
੧੭	ਟੈਲੀਫੁਨ	੧੨੨	੨੧੫	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੬		੨੫੬੦੦੦
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ (ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੬		੧੨੦੬੦੦੦
੨੦	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੩		੫੨੬੧੫੨

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੮੯	ਪੈਰ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
੨੧ ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੯	੨੦੦੫੦	੧੦੦੦੦
੨੨ ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੩੧੨੦	
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ			
੨੩ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੭		੨੨੬੦੦
੨੪ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੨੯੯੯੯	
੨੫ ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੮	੯੨੨੩੦	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ			
੨੬ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੦		੧੧੩੬੦੦੦
੨੭ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੮੨	੨੮੯੪੫੯	
ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
੨੮ ਸੁਦ ਤੇ ਆਮਦਨ	੨੦੧		੧੬੮੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨			
ਅਮਾਨਤਾਂ			
੨੯ ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨		੧੦੬੨੪੨.੮
੩੦ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੮		੬੮੫੪
੩੧ ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੮੦	੫੮੧੮	੨੩੨੫
੩੨ ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੫		੧੦੮੯੫੦
੩੩ ਲੈਣ ਦੇਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੮੦੮		੩੧੦੦੦
੩੪ ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੮੦੫		੨੨੨੪੯
੩੫ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੮੧੦		੬੩੮੨੫
੩੬ ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੦੯	੧੪੧੩੩੯੮	
ਜਮਾਨਤਾਂ			
੩੭ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੯	੨੩੬੦੦	੧੧੨੫੦੦
੩੮ ਸੁਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੩	੨੯੪੫੯੪.੯	
੩੯ ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੨	੧੧੫੬੦੦	੧੧੨੫
੪੦ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੭੧	੩੦੯੮੫੦੦	੧੧੪੦੨੩੯
੪੧ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੩	੧੫੬੦੦੦	੧੮੮੮੨੩
੪੨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦		੮੪੭
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ			
ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੪੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੮੭

ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)

ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੨	੩੮੯੨੦੦੦੦
੪੪ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੪੮	੪੦੬੨੬੭੬੯
੪੫ ਟੈਕਸ ਡਿਕੇਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੦	੩੨੮
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩		
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ		
੪੬ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੦	੪੯੨੦੦੦੦
੪੭ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬	੫੪੯੯੯
੪੮ ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੩	੨੩੦੦
੪੯ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੬	੨੦੦੦੦੦
੫੦ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ		
੫੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬	੮੯੦੦੦੦
੫੨ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੩	੧੦੦੦੦੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪		
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੩	੨੯੮੨੫੧੬
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੨੩	੪੯੧੯੭੦੬
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮ (ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੬੦	੫੯੧੬.੦੩
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੧੩	੧੭੯੨੬੨੫੪.੬੧
੫੭ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੨੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੦੦੦੦੦
੫੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੪੦੨੦੨੨੧੨੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੪੪	੪੦੮੨੯੩੫੯
੫੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇਨ-ਵਨ ਨੰ: C.L.S.B.09/0900੯੯ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੬੬	੧੬੨੩੬
੬੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੨੯੦	੨੯੮੭੧੦	੧੨੯੪੦੦੦
੬੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੨੪੦	੬੬੦੫੨੪੩.੮੦	

ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ

੯੨	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੦	੧੮੭੪੨੬੦੯.੫੫	੨੨੧੯੩੧੯.੩
੯੩	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੬	੧੫੩੦੮੦੦	੧੨੫੨੫੦
੯੪	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੭੬	੧੮੮੨੯੧੮	੧੮੮੨੯੧੮
੯੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜਾਰ	੨੩੧	੧੪੪੨੩.੩੦	੪੬੨੪੮.੬੪
੯੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਹੋਡ	੨੬੭	੮੨੩੬	੧੬੨੩੬
੯੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ੩੦੨	੩੮੭੩		੨੧੪੨੩
ਜੋੜ:-			੧੫੦੪੪੧੯੯੯.੩੯	੧੫੦੪੬੯੮੪.੩੯
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-			੧੩੦੬੧੨	੧੦੩੩੧੯
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-			੧੫੦੫੨੬੦੩.੩੯	੧੫੦੫੨੬੦੩.੩੯

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
 ਸ਼੍ਰੀਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
 ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜੂਨ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੧੪੫੯੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੯੦੨੦੨੧	
੩	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੯੨੫੮	
੪	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੩੧੮੦	
੫	ਟੈਲੀਫੁਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੨		੧੨੮੮੧੦੦
੭	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੮		੬੨੧੯੮
੮	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੨੨੯੯੮	
੯	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗੰਬ	੧੪੦	੧੨੨੪੪੩	
੧੦	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੩੯੧੨੪੧	
੧੧	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੮੬੩੨੫੦	੮੩੧੫
੧੨	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੪੪੯੫੦	
੧੩	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੪੩੫੦੦	
੧੪	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	੨੪੧੫੩	੧੧੦੦੦
੧੫	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੦	੨੧੦੦	
੧੬	ਟੈਲੀਫੁਨ	੧੭੨	੨੨੮	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੭		੨੫੩੦੦੦
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ (ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੨੪੨੦੦੦
੧੯	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੫		੫੨੦੦੦੧.੮੫
੨੦	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੦	੩੯੦੦੦੦	

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੱਜਟ	ੴ੦	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)
੨੧ ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੧੫੦੦
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		
੨੨ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੮	੩੩੦੦
੨੩ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੨੯੯੯੯
੨੪ ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ	੨੬੮	੩੪੪੩੦
੨੫ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧	੨੮੨੦੦੦
੨੬ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ	੧੬੨	੨੮੯੪੫੬
੨੭ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ਸ ੧੧੫੨੯ (੯੩੮੨)		
ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੩	੯੧੮.੯੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨		
ਅਮਾਨਤਾਂ		
੨੮ ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨	੧੯੧੭੫.੮
੨੯ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੬	੬੮੦੦
੩੦ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੮	੫੫੦੦੦੦
੩੧ ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੦	੨੩੨੫
੩੨ ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੭	੮੨੮੦੦
੩੩ ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੮੦੫	੨੦੨੩੦੬੭
੩੪ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੮੧੦	੨੦੦੦੦੦
੩੫ ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੦੯	੧੨੨੨੪੮੯
ਜਮਾਨਤਾਂ		
੩੬ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੮	੨੦੦੦੦
੩੭ ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੪	੧੯੩੩੨੧.੨੧
੩੮ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੨੨	੮੧੨੦੦੦
੩੯ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੫	੧੧੪੮੦੦
੪੦ ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦	੩੯੩੪
ਸ਼ੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ		
੪੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੨	੩੫੯੨੦੦੦੦.੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ**੯੧****ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)**

੪੨	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੦	੩੦੨੦੫੦੧੫	
੪੩	ਟੈਕਸ ਡਿੱਕਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੧	੩੯੫੫	੯੪੫
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩				
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ				
੪੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੧		੨੩੯੦੦੦੦
੪੫	ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬		੩੩੯੩੩੩
੪੬	ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੨		੧੦੫੦੦
੪੭	ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੭	੨੫੦੦੦੦	
੪੮	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦	
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ				
੪੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬		੨੨੯੯੦੦੦
੫੦	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਛੋਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੩	੫੦੦੦੦	
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪				
੫੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨			
	ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੭	੧੭੫੮੮੯੯੧੩	੧੫੪੫੧੦੫.੨੬
੫੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੨੦			
	ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ: ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੨੪	੩੨੦੫੨੯੦	੨੨੨੯੬੮
੫੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮			
	(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੬੦	੬੧੯੪.੬੯	
੫੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ	੧੧੯	੧੭੬੨੩੬੪੧.੨	੧੧੨੯੧੯੦੫.੨
੫੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੪੦੨੦੨੧੨੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ			
	ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੨੩	੩੨੬੫੬੨੨੫	੨੬੬੮੦੩੨੩.੦੦
੫੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ੩-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ: C.L.S.B.09/0900੯੯			
	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੬੬	੧੫੨੨੫੨੬.੨੧	
੫੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੦	੧੦੦੦	੧੪੨੯੦੦
੫੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੧	੩੨੬੭੮੨.੮	
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ				
੫੯	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੯	੧੧੯੯੯੯੮੪.੨	੨੧੦੧੯੯੦.੨੩
੬੦	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੯		੧੦੨੦੯੪੫
੬੧	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੭੯	੧੭੯੦੨੯੯	੧੭੯੦੪੯੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ**੯੨****ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)**

੯੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੨	੧੧੬੯੫.੨੬	੩੩੯੨੨.੩੯
੯੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੮	੬੧੬੦	੨੨੫੨੬.੨੧
੯੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	੩੦੪	੩੩੪੭	੩੦੮੪੭
੯੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ: ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ-ਅਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ	੨੮੮	੬੦੮.੮੨	੬੧੮.੮੮
ਜੋੜ:-			੧੨੮੯੯੯੯੯੧੪.੦੩	੧੨੮੯੫੩੪੦੯.੦੩
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-			੧੧੪੪੦੨	੧੩੦੬੧੨
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-			੧੨੯੦੯੪੦੨੯.੦੩	੧੨੯੦੯੪੦੨੯.੦੩

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜੁਲਾਈ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

੧	ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੧			
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੨੮੩੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੫੨੦੮੨੦	
੩	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੨੪੮੬੧	
੪	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੨੯੯੭	
੫	ਟੈਲੀਫੁਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੭		੧੬੦੦੦੦੦
੭	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੬੫		੪੨੧੫
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੮		੧੧੮੮੮੩੪
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੨੫੮੧੦੩	
੧੦	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੦	੨੬੧੩੩੯	
੧੧	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੧੮੯੯੪੨੯	
੧੨	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੧੪੯੦੨੮	੧੨੩੨੪.੮੨
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੬੯੯੯੦	
੧੪	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੪੧੦੦੦	
੧੫	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	੧੦੪੪੮	੧੦੦੦
੧੬	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੧	੧੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੭		੫੪੫੦੦੦
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ (ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੮੫੮੦੦੦
੧੯	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੫		੧੮੧੦੩੨.੮੫

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੱਜਟ	ੴ	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)
੨੦ ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੪	੧੪੬੦੦੦੦
੨੧ ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੨੦੮੯
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		
੨੨ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੨੯੮੯੯
੨੩ ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ	੨੬੯	੮੯੯੫੮
੨੪ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧	੪੦੮੦੦੦
੨੫ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ	੧੬੨	੨੮੯੪੫੬
੨੬ ਸੂਦ ਤੇ ਆਮਦਨ ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨	੨੦੧	੯੧੮੫
ਅਮਾਨਤਾਂ		
੨੭ ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੩	੮੨੦੮੫੭
੨੮ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੨੦	੩੨੨੪੯
੨੯ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੮	੩੨੫੫੮
੩੦ ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੮੧	੨੫੫੯
੩੧ ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੮	੮੦੯੨੦
੩੨ ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੮੦੫	੮੦੦੦੦
੩੩ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੮੧੦	੩੧੪੪੨੫
੩੪ ਕੈਸ਼ ਹੋਣ ਯੋਗ ਚੈਕ ਜਾਂ ਡਰਾਫਟ	੮੧੪	੯੫੦੦੦
੩੫ ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੧੧੦	੧੨੯੨੪੫੨
੩੬ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੧	੧੪੦੫੩੯੦
ਜਮਾਨਤਾਂ		
੩੭ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੮	੨੨੫੦੦
੩੮ ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੪	੯੧੫੩੧.੦੯
੩੯ ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੩	੭੧੬੧੮੮
੪੦ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੨੫	੨੮੨੨੦੦੦
੪੧ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੬	੨੨੧੫੦੦
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ		
੪੨ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ		

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ	ਅਧੀ	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)		
ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੩	੨੨੯੭੫੦੦੦.੦੦		
੪੩ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੧	੧੪੦੦੯੪੧੫		
੪੪ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜਟ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ	੩੮੦	੧੯੯੫੯੯੮੨.੩੪		
੪੫ ਟੈਕਸ ਡਿਕੇਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੨	੯੪੫	੧੦੨੩੮	
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩				
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜੂਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ				
੪੬ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੧		੪੦੮੨੦੦੦	
੪੭ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੭		੬੩੨੨੮	
੪੮ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੭	੧੦੦੦੦		
੪੯ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦		
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ				
੫੦ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੯੪੦੦੦੦	
੫੧ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੪	੫੦੦੦੦੦		
੫੨ ਖਰਚ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੪੧	੨੦੦੦੦		
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪				
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨				
ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੨੪	੯੦੪੬੪੮੫	੨੯੮੨੯੯.੪੨	
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੨੦				
ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੨੫	੭੯੩੨੦੮	੨੩੦੪੮੯	
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮				
(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੬੦	੫੦੮੨.੭੯		
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ				
ਨਿਵਾਸ	੧੨੪	੧੮੯੮੮੦੦੧.੮੪	੨੮੨੩੨੯.੨੯	
੫੭ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ				
੦੨੯੩੧੨੨੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੨੩੪੮੦		
੫੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੨੨੧੨੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ				
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੨੨	੨੦੧੫੦੧੫੧	੧੯੬੯੮੫੨੪.੦੦	
੫੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ: C.L.S.B.09/0900੯੯				
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੬੭	੫੫੯੭.੩੭		
੬੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੧		੫੦੦੦੦	
੬੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੨	੩੫੨੧੯੪੩		

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ	ਲੰਘ	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ		
੯੨ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੩੮	੨੮੫੯੯੨੦.੨੯
੯੩ ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੧	੪੦੬੨੫
੯੪ ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੮੦	੨੦੬੩੬੩੬
੯੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ/ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੩	੫੧੦੦.੩੧
੯੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਹੋਡ	੨੬੮	੧੪੮੩
੯੭ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	੩੦੮	੨੨੨੦੯
੯੮ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੨੬ + ੩੩੮	੧੪੨੮੩੦੦੦
੯੯ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਬੈਂਕ	੩੫੦	੧੮੨੦੦੦੦
੧੦ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਐਚ. ਡੀ. ਐਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ	੩੬੧	੩੫੫੯੮੨.੩੪
ਜੋੜ:-		੧੧੨੨੫੩੪੧੬.੧੧
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-	੩੨੦੪੩੨	੧੧੪੪੦੭
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-	੧੧੨੬੨੩੯੮੮.੧੧	੧੧੨੬੨੩੯੮੮.੧੧

ਸਹੀ/-
ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-
ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
 ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਅਗਸਤ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ

੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੩		੨੫੨੨੦੦੦.੦੦
੨	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੧		੬੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੩	ਸੂਦ	੧੩		੮੧੫੩੬੭.੮੦
੪	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੨੦	ਪੰਨਾ ੨੦੧੨.੦੦	
੫	ਸਮਾਨ ਤੇ ਫਰਨੀਚਰ	੨੨	੪੨੮੮੨.੦੦	
੬	ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ	੩੭	ਪੰਨਾ ੪੩੪੬.੦੦	
੭	ਕੰਪਿਊਟਰ (ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ.)	੫੨	੩੨੧੦੦.੦੦	
੮	ਦਫਤਰ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ	੩੩	੧੫੮੨੨.੦੦	
੯	ਟੈਲੀਫੋਨ	੪੮	੧੭੬੪.੦੦	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੧੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੨		੧੦੨੧੦੦੦੦.੦੦
੧੧	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੬੮		੬੪੧੪੦.੦੦
੧੨	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੬੧		੨੨੮੦੯੮.੦੦
੧੩	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੦੨		੧੧੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੧੪	ਸੂਦ	੧੦੯		੬੬੧੫੦੭੮.੮੦
੧੫	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	ਪੰਨਾ ੮੮੧੨੧੨.੦੦	
੧੬	ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੫	ਪੰਨਾ ੫੬੧੦.੦੦	੨੧੧੫.੦੦
੧੭	ਤਨਖਾਹ ਜ਼ਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	ਪੰਨਾ ੨੮੮੪੬੮.੦੦	
੧੮	ਛੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	ਪੰਨਾ ੮੦੪੩.੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੨		੧੮੨੯੦੦੦.੦੦
੨੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ (ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੧੨੪੦੦੦.੦੦
੨੧	ਛੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੭		੨੫੫੩੪੩.੮੦
੨੨	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੭	ਪੰਨਾ ੬੪੨੦੦੦.੦੦	
੨੩	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੯	ਪੰਨਾ ੩੦੪੦.੦੦	

ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		੯੮	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
੨੪	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੯੧੧੨੬.੦੦	
੨੫	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੮੧	੨੨੦੫੦੦੦੦.੦੦	
੨੬	ਸੂਦ	੨੮੩	੧੫੨੬੪੨੮.੯੮	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ				
੨੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧	੧੨੧੪੦੦੦.੦੦	
੨੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੮੦	੩੫੦੦੦੦੦੦.੦੦	
੨੯	ਸੂਦ	੧੮੮	੨੪੨੨੯੮੮.੬੫	
੩੦	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੮੨	੨੯੭੮੮੮.੦੦	
ਸਸਪੈਂਸ ਗੁ:ਪਕਿਸਤਾਨ				
੩੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੮੮	੫੩੨੬੨.੦੦	
੩੨	ਸੂਦ	੧੮੯	੩੨੨੧.੮੪	
ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ				
੩੩	ਸੂਦ	੨੦੦	੩੨੬੨੮.੯੦	
੩੪	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੦੨	੫੪੩੫੩੫੮.੦੦	
੩੫	ਆਮਦਨ	੨੦੧	੧੨੨੩੩੩.੦੦	
੩੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: S ੧੧੫੨੯ (੯੩੮੨)	੨੦੩	੧੮੦੮.੨੨	
ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ				
ਸ੍ਰ:ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ				
੩੭	ਸੂਦ ਪਿਛਲੀ ਬੱਚਤ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਜੋੜ	੨੨੮	੮੧੭੪.੩੦	
੩੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੩੧	੧੧੮੦੨੮.੦੦	
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੨				
ਅਮਾਨਤਾਂ				
੪੦	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੩	੫੫੩੨੦੪.੦੦	੩੩੯੫੦੧.੦੦
੪੦	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੨੨	੩੦੧੪੨.੦੦	੨੨੨੨੪.੫੯
੪੧	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੯	੪੧੫੮੭.੦੦	੨੩੩੮੨੨.੨੫
੪੨	ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੨		੨੦੪੩.੦੦
੪੩	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੯	੨੫੦੦੦੦.੦੦	੧੩੮੪੨੮.੦੦
੪੪	ਅਮਾਨਤ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੨੫		੧੦੦੦੦.੦੦
੪੫	ਲੈਣ ਦੇਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੮੦੮	੩੧੦੦੦.੦੦	
੪੬	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੮੦੬		੨੬੨੦੦.੦੦
੪੭	ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੮੧੦		੫੪੮੪੫.੦੦
੪੮	ਅਣਦਿੱਤਾ ਬਿੱਲ	੮੨੪		੨੨੧੬੨੨.੦੦
੪੯	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੧੦	੧੩੧੧੯੦੯.੦੦	੮੮੧੧੮.੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ	੮੯	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
੫੦ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ ਜਮਾਨਤਾਂ	੮੩	੧੧੩੫੨੧੮.੦੦	੮੨੦੩੨੨੦.੦੦
੫੧ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੧੦	੨੬੫੦੦.੦੦	੨੨੪੦੦.੦੦
੫੨ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੪੨		੫੨੩੪੦੧੪੪.੯੩
੫੩ ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੫	੨੧੧੯੩੨.੬੦	੩੫੯੦੧੯੭.੦੦
੫੪ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੨੨	੪੨੦੧੪੮.੦੦	੫੯੭੦੦੦.੦੦
੫੫ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੧੬੭	੧੧੩੦੦੦.੦੦	੨੫੪੪੬੨.੦੦
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੫੬ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੪		੪੬੪੦੦੦੦.੦੦
੫੭ ਗੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੪	੨੮੩੩੬੨੯.੦੦	
੫੮ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਗੈਚੁਇਟੀ ਫੰਡ	੧੬੧		੩੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੫੯ ਸੂਦ ਗੈਚੁਇਟੀ ਫੰਡ	੧੬੩		੨੦੨੬੮੩੮.੨੦
੬੦ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜਟ ਪ੍ਰ: ਫੰਡ	੩੮੦		੧੦੧੨੩੦੦੦.੦੦
੬੧ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜਟ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੮੯	੯੧੩੦੬੨.੧੪	੧੨੨੨੬੧੭.੫੧
੬੨ ਟੈਕਸ ਡਿਕੈਪਸ਼ਨ ਐਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ) ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩	੩੯੨	੧੦੨੩੮.੦੦	੧੮੮੨੮.੦੦
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੬੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੨		੬੫੨੩੦੦੦.੦੦
੬੪ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੮		੬੩੬੬੪.੦੦
੬੫ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ)	੧੮੮		੫੦੦੦੦੦੦.੦੦
੬੬ ਸੂਦ	੧੦੮		੩੪੬੧੩੯.੯੫
੬੭ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੨		੧੬੫੦.੦੦
੬੮ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ	੧੮੫		੧੫੦੦.੦੦
੬੯ ਖਰਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ	੧੬੮	੮੪੮੮.੦੦	
੭੦ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ	੧੧੦	੨੨੮੫੦੪.੦੦	
੭੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੫੨੫੦੦੦੦.੦੦
੭੨ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਛੱਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੫	੧੦੦੦੦੦੦.੦੦	
੭੩ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ	੧੪	੧੭੪੪੨੬.੦੦	
੭੪ ਸੂਦ (ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ)	੨੦		੬੬੨੨੨.੯੯
੭੫ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ)	੧੮		੧੦੦੦੦੦੦.੦੦

<u>ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ</u>	<u>੧੦੦</u>	<u>ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)</u>
੨੬ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਰਲੀਫ ਫੰਡ)	੩੬	੧੫੦੦੦੦੦.੦੦
੨੭ ਸੂਦ (ਰਲੀਫ ਫੰਡ)	੩੭	੧੦੩੮੯.੯੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪		
੨੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੩੨ ੧੫੫੧੬੭੯੦.੦੦	ਪਪੜੜੋਪੜੋ.੨੦
੨੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ: ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੨੭ ੩੯੪੨੯੯੦੩੧.੬੪	੧੬੬੮੯੨੩੫੬.੦੦
੩੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੨੮ ੧੫੪੪੭੮੮.੦੧	
੩੧ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੨੨੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੦੦੦੦੦੦.੦੦
੩੨ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੯੫੦੨੦੨੨੧੨੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੮੧ ੩੬੦੬੦੫੯੮.੦੦	੩੧੨੬੦੨੬੭੯.੦੦
੩੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੨੪੨੨ (੯੫੨੫੬੭੨੫) ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਬੈਂਕ ਕਟੜਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ	੨੧੯ ੨੨੫੦੦੦.੦੦	
੩੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੧	੨੯੦੦੦੦.੦੦
੩੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੪੩ ੧੧੨੦੧੯੨.੦੦	
੩੬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੮੪ ੩੩੧੩੫੮੬੦੨.੦੦	੩੪੫੨੨੫੨.੮੭
੩੭ ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੩	੧੧੩੮੭੬੮.੦੦
੩੮ ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੮੨ ੧੫੫੮੩੧੨.੦੦	੧੫੫੮੩੧੨.੦੦
੩੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੪ ੩੩੬੪.੧੫	੧੧੦੮.੦੧
੪੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੪੮ ੩੪੮.੨੨	੧੮੦੮.੨੨
੪੧ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੈ:ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੩੦	੨੨੯੮੨੨੦੦੦.੦੦
ਜੋੜ:-	੧੧੬੪੩੬੪੨੦੯.੮੮	੧੧੬੪੨੮੮੫੦.੮੮
ਹੱਦ ਦੀ ਬਾਕੀ:-	੨੬੪੩੬੩.੦੦	੩੨੦੫੩੨.੦੦
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-	੧੧੬੪੬੫੮੦੯੯.੮੮	੧੧੬੪੬੫੮੦੯੯.੮੮

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਮਹੀਨਾ ਅਗਸਤ 2018

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
੧	ਧਰਮਿਕ ਫੰਡ ਦੱਪ	੧੯	੦.੦੦	੪੩੦੨੬੬੩੬.੦੦
੨	ਧਰਮਿਕ ਫੰਡ ਦੱਪ	੨੬	੦.੦੦	੧੬੯੨੪੪੪.੦੦
੩	ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਹਾਇਤਾ	੧੧੫	੦.੦੦	੧੮੨੭੯੦.੦੦
੪	ਕਿਰਾਇਆ ਕਮਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨਿਵਾਸ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ	੧੪੫	੨੫੧੫੧.੦੦	੦.੦੦
੫	ਲਿਟਰੇਚਰ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਡਾਇਰੀਆਂ, ਕੈਲੰਡਰ, ਸੇਵਾਫਲ ਖਰੜੇ ਆਦਿ (ਛਪਾਈ ਤੇ ਖ੍ਰੀਦ)	੧੫੧	੫੮੨੧੧੩.੦੦	੦.੦੦
੬	ਧਰਮਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਜੀਫੇ	੧੨੨	੫੦੨੨੮.੦੦	੧੫੦.੦੦
੭	ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ ਤੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ	੨੧੧	੨੪੯੫੮.੦੦	੧੦੦੦.੦੦
੮	ਧਰਮ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ	੨੩੧	੨੩੮੭੮.੦੦	੦.੦੦
੯	ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ)	੨੨੨	੧੩੮੧੬੩੨.੦੦	੩੨੧੦੦.੦੦
੧੦	ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਹਿੰਦੀ	੩੦੨	੨੩੯੩੧.੦੦	੪੪੯੦.੦੦
੧੧	ਉੱਚ-ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ-ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ	੩੨੩	੧੦੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੧੨	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਦਫ਼ਤਰ	੩੩੯	੪੦੪੨੫੩੬.੦੦	੦.੦੦
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਲਿਟਰੇਚਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਦਿ	੩੪੯	੪੦੯੨੪੨.੦੦	੦.੦੦
੧੪	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਅਲਾਊਂਸ ਡਰਾਈਰਜ਼	੩੫੯	੨੧੫੪੨੧.੦੦	੦.੦੦
੧੫	ਤਨਖਾਹ ਧਰਮਿਕ ਟੀਚਰ	੩੬੧	੫੫੨੦੩੬.੦੦	੦.੦੦
੧੬	ਡਾਕ ਤੇ ਤਾਰ ਖਰਚ	੩੬੮	੧੧੨੩੫.੦੦	੦.੦੦
੧੭	ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ (ਤਨਖਾਹ ਫਿਲਮ ਉਪਰੋਕਤਾ, ਮੁੰਨ: ਤੇ ਸ:ਖ: ਆਦਿ)	੩੮੦	੨੦੧੨੦੨.੦੦	੦.੦੦
੧੮	ਖਰਚ ਗੱਡੀਆਂ (ਤੇਲ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤਾਂ)	੪੧੧	੨੫੯੧੨੬.੦੦	੦.੦੦
੧੯	ਟੈਲੀਫੋਨ	੪੩੧	੧੧੩੦੧.੦੦	੦.੦੦
੨੦	ਮੁਰੰਮਤ ਸਮਾਨ ਦਫ਼ਤਰ	੪੪੮	੩੦੧੪.੦੦	੦.੦੦
੨੧	ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ	੪੫੯	੧੬੨੫੪.੦੦	੦.੦੦
੨੨	ਵਰਦੀਆਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੪੬੨	੯੫੮੮੦.੦੦	੧੧੦੨੫.੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੧੦੨	ਪੈਰ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
੨੩ ਸਫਰ ਖਰਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੮੨੪	੨੩੩੫੦.੦੦	੦.੦੦
੨੪ ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ	੫੦੮	੩੭੮੩੨.੦੦	੦.੦੦
੨੫ ਬੀਮਾ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕੈਸ	੫੧੧	੮੦੯੩੧.੦੦	੦.੦੦
੨੬ ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਮੈਡੀਕਲਮ	੫੩੪	੦.੦੦	੫੦੨੨.੦੦
੨੭ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਸਮਾਰੋਹ	੫੪੯	੮੨੧੧੯.੦੦	੦.੦੦
੨੮ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੱਖ			
ਸੰਤ ਚੰਣ ਸਿੱਖ ਬੁੱਢਾ ਜੋਹੜ	੫੯੭	੮੦੦੨੦੨.੦੦	੨੫੨੩੧.੦੦
੨੯ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸ/ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੱਖ ਸੀਤਲ			
ਢਾਡੀ ਕਾਲਜ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ	੬੦੬	੮੪੬੩੨.੦੦	੦.੦੦
੩੦ ਗੁਰੂ ਕਾਸੀ ਗੁ: ਇੰਸ: ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਕੀ (ਬਠਿੰਡਾ) ੬੧੧	੩੯੯੪੭੩.੦੦	੯੩੧੮.੦੦	
੩੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਿਦਿਆਲਾ ਜੁਬਲੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ			
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	੬੨੧	੬੬੧੩੨.੦੦	੦.੦੦
੩੨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ			
(ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)	੬੩੩	੨੧੦੯੦੯.੦੦	੦.੦੦
੩੩ ਸਬ-ਆਫਿਸ (ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)	੬੪੧	੩੮੫੪੫.੦੦	੦.੦੦
੩੪ ਗੁਰ:ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲੇ:(ਬਾਦੀਆਂ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਭੂਰਾ ਕੋਹਨਾ,			
ਕਾਲਾ ਮਾਲਾ ਸੰਗਰੂਰ) ਤਨ:,:ਸ:ਖ: ਤੇ ਫੁਟ:ਆਦਿ ੬੫੧	੪੧੫੨੩.੦੦	੨੦੦੦.੦੦	
੩੫ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ (ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੱਖ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ,			
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਿਦਿ:ਆਲਮਗੀਰ) ਤਨਖਾਹਾਂ,			
ਸਫਰ ਖਰਚ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ	੬੨੧	੫੧੫੦੯੫.੦੦	੧੦੦੦.੦੦
੩੬ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ			
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੬੬੦	੨੦੮੧੪.੦੦	੦.੦੦
੩੭ ਜਥੇ:ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੱਖ ਟੌਹੜਾ ਇੰਸੀ: ਆਫ ਐਡਵਾਂਸ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ,			
(ਤਨਖਾਹਾਂ, ਆਨਰੋਰੀਅਮ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ) ੨੦੦	੨੧੯੨੫੧.੦੦	੦.੦੦	
੩੮ ਤਨਖਾਹ ਭਾਈ ਨਗਾਈਆ ਜੀ ਪਬ:ਸਕੂਲ ਫਾਰ ਡੈਂਡ			
ਆਲਮਗੀਰ ਲੁਧਿਆਣਾ	੭੩੫	੪੪੨੪੨.੦੦	੦.੦੦
੩੯ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸਾਹਿਬਾਨ			
ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ	੨੫੦	੫੫੪੪੨੨੫.੦੦	੦.੦੦
੪੦ ਸਫਰ ਖਰਚ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸਾਹਿਬਾਨ			
ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ	੨੬੬	੫੪੯੫੮੨.੦੦	੧੨੪੮੦.੦੦
੪੧ ਦੀਵਾਨ ਮੇਲੇ ਤੇ ਕੈਂਪਸ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਮੁਹਿਮ ਅਤੇ			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੧੦੩	ਪੰਚ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ	੮੦੬	੨੭੯੨੬੬੫.੦੦	੦.੦੦
੪੨ ਸਟਾਕ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਡਾਇਰੀ, ਕੈਲੰਡਰ ਆਦਿ (ਛਪਾਈ)	੮੮੮	੦.੦੦	੧੯੫੬੯.੦੦
ਪੁੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ	੮੯੯	੪੦੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੪੩ ਇਮਾਰਤ ਦਫਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੮੨੯	੨੩੪੪.੦੦	੦.੦੦
੪੪ ਇਮਾਰਤ ਗੁ:ਸਾਹਿਬ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ	੮੨੩	੧੯੪੦.੦੦	੦.੦੦
ਮਗਹਰ ਗੌਰਖਪੁਰ ਯੂ:ਪੀ:	੮੩੪	੩੨੦੦.੦੦	੦.੦੦
੪੫ ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ	੮੪੨	੧੫੨੫੦੨.੦੦	੦.੦੦
੪੬ ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਉਤਰਾਖੰਡ ਮਿਸ਼ਨ	੮੬੨	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੪੭ ਸਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਢਾਡੀ ਕਾਲਜ,	੮੬੨	੧੫੨੫੦੨.੦੦	੦.੦੦
ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੪੮ ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਸ਼ੇਖੁਪੁਰਾ ਮੰਚੂਰੀ,	੮੭੭	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਕਰਨਾਲ	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੪੯ ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਯੂ.ਪੀ., ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼.,	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਹਾਪੁੜ	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੦ ਸਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਸ਼ਾਹਜਹਾਨਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੮੭੮	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੧ ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰ: ਵਿਦਿਆਲਾ ਭੂਰਾ ਕੋਹਨਾ	੮੮੨	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੨ ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰ: ਵਿਦਿਆਲਾ	੮੮੩	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਕਾਲਾਮਾਲਾ ਸੰਗਰੂਰ	੮੮੪	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੩ ਸਮਾਨ ਗੁਰ: ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ	੮੮੬	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੪ ਸਟਾਕ ਕਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ	੮੮੬	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੫ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ	੮੮੭	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ	੧੦੧੫	੪੮੫੫੫੨.੦੦	੧੪੨੪.੦੦
੫੬ ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੨੬	੧੧੨੨੯.੦੦	੦.੦੦
੫੭ ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ	੧੦੪੭	੧੯੧੫੨੫.੦੦	੦.੦੦
ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੪੭	੧੯੧੫੨੫.੦੦	੦.੦੦
੫੮ ਗੁਰ:ਵਿਦਿਆਲਾ ਸ਼ੇਖੁਪੁਰਾ ਮੰਚੂਰੀ, ਕਰਨਾਲ ਤਨ:,,	੧੦੬੩	੧੨੬੬੩੨.੦੦	੦.੦੦
ਵਜੀ:ਸ:ਖਰਚ ਤੇ ਫੁਟ:	੧੦੬੩	੧੨੬੬੩੨.੦੦	੦.੦੦
੫੯ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ (ਰੋਸ਼ਨੀ, ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)	੧੦੨੪	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੨੪	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
(ਗ: ਪਲਾਹ ਸਾਹਿਬ, (ਉਨਾ)	੧੦੨੪	੧੫੨੫੧੮.੦੦	੦.੦੦

੯੦	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ (ਰੋਸ਼ਨੀ, ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)			
	ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ (ਬੁੱਚਾ ਜੋਹੜ)	੧੦੮੧	੬੬੪੯੯.੦੦	੧੨੯.੦੦
੯੧	ਤਨ:ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੯੧	੧੨੫੨੫੨੫.੦੦	੧੦੯੨੯.੦੦
੯੨	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ, ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ,			
	ਖਰਚ ਗੱਡੀਆਂ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੦੩	੩੦੪੧੪.੦੦	੦.੦੦
੯੩	ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੩	੧੧੧੧੧.੦੦	੦.੦੦
੯੪	ਮੁਰੰਮਤ ਇਮਾ: ਹਾਉਡ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂ:ਪੀ:,			
	ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੫	੨੩੬੪੮.੦੦	੦.੦੦
੯੫	ਟੈਕਸਿਸ ਹਾਊਸ ਤੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਬਿਜਲੀ ਮੁਰੰਮਤ ਸਮਾਨ ਯੂ:ਪੀ:,			
	ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੮	੬੨੨੨੯.੦੦	੧੨੫੩੦.੦੦
੯੬	ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੨੯	੮੫੪੯੩.੦੦	੦.੦੦
੯੭	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ			
	ਸ਼ਾਹਜਹਾਨਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੧੧੩੫	੧੪੨੬੬੧.੦੦	੦.੦੦
੯੮	ਗੁਰ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੱਕਾ ਕੂਆਂ, ਸੰਤ ਸਭਾ ਨਗੀਨਾ,			
	ਬਿੰਦਾਬਨ, ਗੜਮੁਕਤੇਸਰ ਯੂ:ਪੀ:	੧੧੫੪	੩੬੧੨੯.੦੦	੦.੦੦
੯੯	ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲਾ ਬਗੜੀ ਗਜਰੋਲਾ ਯੂ:ਪੀ:	੧੧੬੩	੨੧੫੨.੦੦	੦.੦੦
੧੦	ਗੁ: ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਮਗਹਰ ਗੋਰਖਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੧੧੨੯	੬੧੨੮੩.੦੦	੦.੦੦
੧੧	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਸਿਖ ਮਿਸ਼ਨ (ਕਲਕੱਤਾ)			
	ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਮਿਸ਼ਨ (ਬਿੱਲ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)			
	ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗੁਜਰਾਤ	੧੧੮੯	੨੧੦੯੨.੦੦	੩੮੨.੦੦
੧੨	ਤਨ: ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ			
	ਬਿੱਲ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ	੧੧੯੮	੧੨੮੯੪੬.੦੦	੮੧੯.੦੦
੧੩	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ,			
	ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੦੮	੪੦੮੦੮੨.੦੦	੦.੦੦
੧੪	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੁ:ਵਿਦਿ: ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਮਿਸ਼ਨ			
	(ਤਨ:ਸਫਰ ਖਰਚ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਆਦਿ)	੧੨੧੭	੨੧੨੪੩੫.੦੦	੩੮੩੮੩.੦੦
੧੫	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੱਜਟ	੧੦੫	ਪੈਸਾ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੨੬	੧੬੨੨੨੨.੦੦	੦.੦੦
੨੬ ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ			
ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੩੪	੨੮੮੯੬.੦੦	੦.੦੦
੨੭ ਛੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਲੰਗਰ (ਆਉ ਭਗਤ)			
ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੪੧	੮੩੨੮.੦੦	੦.੦੦
੨੮ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ ਉਤਰਾਂਚਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ,			
ਛੁਟਕਲ ਆਦਿ (ਕਾਸ਼ੀਪੁਰ)	੧੨੪੯	੪੩੦੨੨੪.੦੦	੨੨੯੬.੦੦
੨੯ ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ			
ਉਤਰਾਂਚਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੫੭	੬੧੧੩੭.੦੦	੦.੦੦
੩੦ ਤਨਖਾਹ, ਸਫਰ ਖਰਚ ਆਦਿ			
ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇਪਾਲ	੧੨੬੬	੯੩੫੦.੦੦	੦.੦੦
੩੧ ਸਹਾਇਤਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਿਟਰੇਚਰ ਆਦਿ	੧੨੭੫	੨੨੮੫੫੯.੦੦	੦.੦੦
੩੨ ਸਹਾਇਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ	੧੨੮੪	੧੪੬੫੧੬੭.੦੦	੧੪੫੦੦੦.੦੦
੩੩ ਸਹਾਇਤਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ			
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ	੧੩੪੦	੨੩੮੨੫੦.੦੦	੦.੦੦
੩੪ ਸਹਾਇਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ,			
ਖੂਨੀਵਰਸਿਟੀ	੧੩੬੫	੯੦੯੨੨੩.੦੦	੦.੦੦
੩੫ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ			
ਸਿੱਖ ਸਸਤਰ ਵਿਦਿਆ (ਗਤਕਾ)	੧੩੮੩	੨੦੫੨੦੯.੦੦	੦.੦੦
੩੬ ਸਹਾਇਤਾ ਪੀੜੂਤ ਪਰਿਵਾਰ	੧੪੨੧	੨੧੫੮੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੩੭ ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਕਲੀਗਰ ਤੇ ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ	੧੪੨੩	੮੦੨੯੬.੦੦	੦.੦੦
੩੮ ਸਹਾਇਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ, ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
(ਸ੍ਰੋ:ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੩੧	੦.੦੦	੨੪੦.੦੦
੩੯ ਸਹਾਇਤਾ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਕੰਨਿਆ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿ: ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਿਬ			
ਛੇਹਰਟਾ ਰੋਡ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੧੪੩੮	੨੫੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੪੦ ਸਹਾਇਤਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੇ			
ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ	੧੪੪੧	੧੯੬੯੯੨.੦੦	੦.੦੦
੪੧ ਸਹਾਇਤਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ,			
ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ,			
ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ	੧੪੪੯	੩੬੫੫੦੦.੦੦	੦.੦੦
੪੨ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਫਤ ਵਿਦਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਯਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜਟ	੧੦੬	ਪੈਰ (ਦਸੰਬਰ 2018)	
(ਸ੍ਰੋਗ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੫੮	੧੮੦੨੫੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੩ ਸਹਾਇਤਾ ਖਾਲਸਾਹੀ ਖੇਡਾਂ (ਹਾਕੀ)			
(ਸ੍ਰੋਗ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੨੧	੫੦੦੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੪ ਸਹਾਇਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪੀੜ੍ਹੇ ਪਰਿਵਾਰ,	੧੪੨੨	੨੯੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਆਦਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੪੮੪	੫੪੯੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੫ ਸਹਾਇਤਾ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਦੇ			
ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਭੇਟਾ	੧੪੮੮	੫੪੯੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੬ ਸਹਾਇਤਾ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ			
ਮਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ	੧੪੮੮	੨੧੧੨੯.੦੦	੦.੦੦
੯੭ ਅਣਦਿੱਤੀ ਤਨਖਾਹ	੧੫੦੨	੧੫੪੫੧.੦੦	੨੩੭੬.੦੦
੯੮ ਅਣਦਿੱਤੇ ਬਿਲਜ਼	੧੫੩੪	੧੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੯ ਅਣਦਿੱਤੇ ਬਿਲਜ਼ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ			
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਟ: ਫੰਡ)	੧੫੫੨	੨੨੧੬੨੨.੦੦	੫੩੨੮੦.੦੦
੧੦੦ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੬੮੮	੨੨੯੪੩੮੦.੦੦	੮੨੯੪੭੯੯.੦੦
੧੦੧ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੧੭੪੯	੨੮੦੦੮੯.੦੦	੮੪੦੧੩੯.੦੦
੧੦੨ ਜਮਾਨਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ	੧੭੮੫	੮੪੮੦੦.੦੦	੧੬੩੮੦.੦੦
੧੦੩ ਕਿਰਾ: ਦੁਕਾਨਾ ਤੇ ਫਲੈਟਸ, ਯੂ.ਪੀ. ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ੧੮੧੭		੦.੦੦	੨੧੪੦੮.੦੦
੧੦੪ S.B. a/c No.੯੫੦੩੮੬੦੦੮੯੦			
S.B.P., ਬਾਗ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੦੩੯	੨੧੩੪੮੦੯.੦੦	੧੪੫੪੩੯੯.੦੦
੧੦੫ S.B. a/c No.੨੮੭੯੦੦੦/੦੦੦੦੮੨੩੨ PNB,			
ਸਰਾਂਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੧੪੮	੧੦੨੩੨੨੪.੦੦	੨੪੨੨੮੪.੦੦
੧੦੬ S.B. a/c No.੧੩੧੩੧੦੦੦੦੧੯੮੯੯			
HDFC, ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੧੯੪	੮੧੦੨੨੧੪.੦੦	੮੮੯੦੧੮੨.੦੦
੧੦੭ S.B. a/c no.੨੮੮੦ PSB,			
ਸਰਾਂਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੨੩੫	੧੨੨੯੧੯੫੩.੦੦	੮੩੫੧੫੮.੦੦
੧੦੮ S.B. a/c No.੨੯੪੯੫ Canara Bank,			
ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰਕੀਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੨੦	੫੫੧੦੧੯.੦੦	੦.੦੦
੧੦੯ S.B. a/c No.੦੦੯੯੦੧੦੦੩੨੩੩			
ICICI Bank, ਮਾਲ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੪੫	੩੫੦੦੦੦੦.੦੦	੩੫੯੫੪੨੦.੦੦
੧੧੦ S.B. a/c No.੯੧੧੦੧੦੦੩੦੩੨੪੬੨			
Axis Bank, ਕੋਰਟ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੫੧	੨੪੫੦੫੨੩੧.੦੦	੫੨੯੩੨੪੨.੦੦

੧੧੧ S.B. a/c No. ੦੮੧੧੬੫੪੮੨

ਕੋਟਿਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਮਾਲ ਰੋਡ

੨੩੬੪ ੨੦੦੦੦੦੦.੦੦ ੧੭੨੧੬੭੨.੦੦

੧੧੨ S.B. a/c ੦੦੫੬੦੬੦੪੦੧੦੦੦੧੨੬੨੬ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬੈਂਕ

ਸਾਸ਼ਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੨੩੬੯ ੦.੦੦ ੩੦੦੦੦੦.੦੦

੧੧੩ ਸੂਦ ਬੈਂਕਾਂ

੨੩੬੯ ੦.੦੦ ੨੨੧੫੩੨.੦੦

੧੧੪ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੈਂਕਾਂ

੨੩੬੯ ੧੫.੦੦ ੦.੦੦

੧੧੫ ਜਮਾਨਤਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ

੨੪੪੭ ੨੫੬੦੬.੦੦ ੨੧੨੪੦੦.੦੦

੧੧੬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਸਟਾਫ

੨੫੧੦ ੧੭੫੨੨੪੦.੦੦ ੧੭੫੨੨੪੦.੦੦

੧੧੭ ਆਮਦਨ ਕਰ

੨੫੬੫ ੨੩੭੬੬੦.੦੦ ੨੩੬੬੬੫.੦੦

੧੧੮ ਟੀ.ਡੀ.ਐਸ. (ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ)

੨੬੦੧ ੮੦੨੨੯.੦੦ ੩੮੪੨੯.੦੦

੧੧੯ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਤੇ ਬਿਜਲੀ

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੨੬੨੪ ੫੬੧੮੦.੦੦ ੫੬੧੮੦.੦੦

੧੨੦ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਬਠਿੰਡਾ

੨੬੬੨ ੦.੦੦ ੯੪੩੪.੦੦

੧੨੧ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ (ਮੈਡੀਕਲਮ)

੨੬੨੨ ੧੨੦੦੦੦੦.੦੦ ੧੨੩੦੬੦੦.੦੦

੧੨੨ ਅਮਾਨਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

੨੭੦੫ ੧੬੬੬੨.੦੦ ੧੬੬੬੨.੦੦

੧੨੩ ਲੈਣ ਦੇਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

੨੨੨੧ ੨੬੬੨੦੬.੦੦ ੧੫੦੦੦੦੦੦.੦੦

੧੨੪ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ

ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ

੨੨੮੭ ੦.੦੦ ੧੨੬੪.੦੦

੧੨੫ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਗੁ:ਸ੍ਰੀ ਲੱਧੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ

੨੨੫੧ ੦.੦੦ ੮੬੦.੦੦

੧੨੬ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਹਿਬਾਨ

੨੨੫੫ ੦.੦੦ ੫੦.੦੦

ਜੋੜ :-

੧੧੫੧੬੩੬੬੮.੦੦ ੧੧੫੨੦੨੪੩੬.੦੦

ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ :-

੧੨੦੬੬੦੦.੦੦ ੧੨੦੧੧੩੨.੦੦

ਕੁੱਲ ਜੋੜ :-

੧੧੬੪੦੩੫੬੮.੦੦ ੧੧੬੪੦੩੫੬੮.੦੦

ਸਹੀ/-

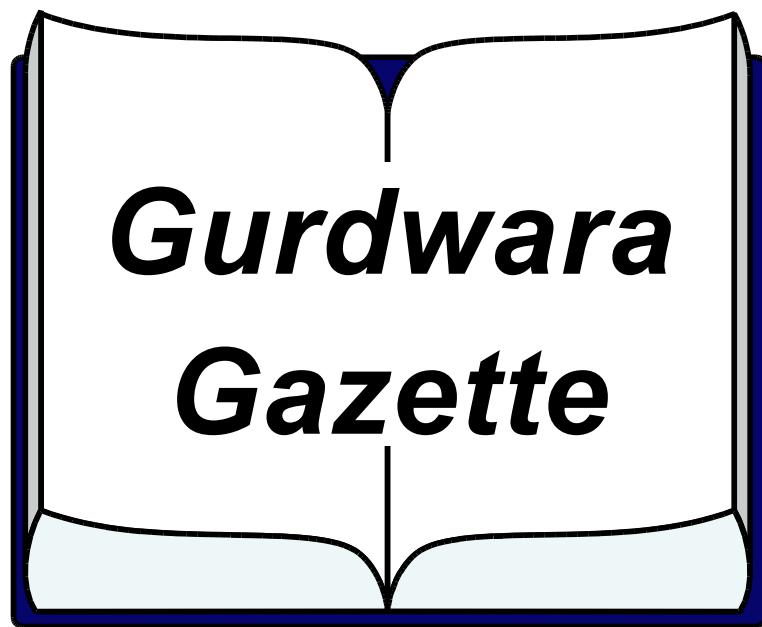
ਚੀਫ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

English Section

Editor : Diljit Singh 'Bedi'

 **DAYS COMMEMORATING HISTORICAL EVENTS
(16th December to 15th January)**

16 Dec. (a) *Treaty of Bharowal. Gulab Singh recognised as Maharaja of Jammu and Kashmir. Henry Lawrence appointed as British resident at Lahore.* (16-12-1846)
(b) *A Sikh Convention held at Amritsar demanded formation of Punjabi Suba.* (16-12-1950)

17 Dec. *Battle of Mehraj. Martyrdom of Bhai Jaita, Bhai Sukhia Mandan etc.* (17-12-1634)

18 Dec. *First Anglo-Sikh battle held at Mudki.* (18-12-1845)

19 Dec. *Punjabi Bill passed by the Punjab Assembly.* (19-12-1967)

22 Dec. *Third Round Table Conference held at London. The Sikhs boycotted it.* (22-12-1932)

23 Dec. *Sikh Ex-service-men held a convention at Amritsar. Thousands attended and supported the Sikh struggle (Dharm Yudh Morcha).* (23-12-1982)

24 Dec. *Akali Jatha Khara Souda Bar set up with Jatheddar Kartar Singh Jhabber as chief.* (24-12-1920)

27 Dec. *The Sikhs refused Jawahar Lal Nehru, then the Prime Minister of India, permission to make election speech from the dias of Fatehgarh Sahib Gurdwara.* (27-12-1953)

28 Dec. *The Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee took control of Bhai Pheru Gurdwara.* (28-12-1922)

29 Dec. *S. B. Mehtab Singh addressed the All Parties Convention, told the leaders “in case the Sikhs were ignored, the future of India shall have to be decided by sword”.* (29-12-1928)

30 Dec. *The Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee announced agitation for the right of the Sikhs to wear the sword.* (30-12-1935)

31 Dec. (a) *Indian regime passed Gurdwara Amendment Bill in furtherance of conspiracy to occupy the Sikh shrines.* (31-12-1958)

(b) *Punjab Government accepted killing of 328 Sikhs and the arrest of 3751 Sikhs in 1987.* (31-12-1987)

1 Jan. *First batch of Sikh Jatha courted arrest on the issue of Sword.* (1-1-1936)

6 Jan. *Bhai Satwant Singh and Bhai Kehar Singh hanged in Delhi Jail. The bodies of two martyrs were cremated inside the Delhi Jail. Curfew was imposed in the whole of the Punjab.* (6-1-1989)

7 Jan. *The newly executive members of S.G.P.C. arrested. The S.G.P.C. decided to send Shaheedi Jatha (Martyrs band) to Gurdwara Gangsar Jaito.* (7-1-1924)

9 Jan. *The Sikh intellectuals Conference, held at Amritsar, supported the Dharam Yudh Morcha.* (9-1-1983)

11 Jan. *Last prayers for Bhai Satwant Singh and Bhai Kehar Singh performed at Shri Akal Takhat Sahib.* (11-1-1989)

12 Jan. *The Sikhs got control of the Shrines at Anandpur Sahib.* (12-1-1923)

13 Jan (a) *The Hindus attacked procession brought on the birth anniversary of Guru Gobind Singh Sahib at Jammu, 9 Sikhs were killed.* (13-1-1989)

(b) *Battle of Chelianwali in which 132 officers and 2446 soldiers of the British Army killed. After that, due to the huge loss of army and man power the British armed forces indulged in indiscriminate killings of innocent Sikhs. This barbarous act of so-called civilized English Society surpassed the earlier atrocities of the Mughal Empire on the Sikhs.* (13-1-1849)

14 Jan (a) *The outer wall of Gurdwara Rakab Ganj Sahib (Delhi) demolished by the British Govt.* (14-1-1914)

(b) *Punjabi became official language at district level, in the Punjab.* (14-1-1967)

(c) *Referendum in 54 villages of Fazilka and Abohar. The Punjabi speaking Hindus of these towns declared Hindi as their mother tongue. But referendum in the village Kandu Khera blocked the move to transfer these towns to Haryana. S. Parkash Singh Badal played an important role in this connection.* (14-1-1986)

In continuation with the last edition:

SRI GURU GOBIND SINGH JI (1666-1708)

-S. Surjit Singh 'Gandhi'

**We are taking pleasure while publishing these contents from the book
'History of the Sikh Gurus' by S. Surjit Singh Gandhi former Head of Sikh
History Research Board (SGPC).**

PANTH AND GURMATA

Next to Sangat in the hierarchy of political organisations in the regional Sangat or circle Sangat. During the time of Guru Tegh Bahadur Ji there was Bari Sangat at Decca whose duty was to guide the local Sangats as also to devise plans for the benefit of the Sikhs and the people spread over in that area.

Next to regional Sangat is the institution of Panth which according to Kapur Singh, is the whole commonwealth represented by the peoples' assembly of indirect representation. The occasional meets of the whole panth is a long standing tradition in the history of the Khalsa. In the days of the Gurus, Sikh Sangat in small representative Jathas used to come from all the Sikh centres and listened to the Guru's word for some dyas. At these annual meets, the Guru also gave instructions about the propagation of the Sikh way of life. When Guru Gobind Singh passed on Guruship to Adi Granth and Panth, the institution of Panth acquired unique importance and no wonder the Sikhs began to look upon this institution the apex of their organisation.

After the defeat of Baba Banda Singh Bahadur, the Mughal rulers began persecution and execution of the Sikhs with great vengeance. The Sikhs organised themselves into Jathas and returned to some local or far off hiding jungles, hills or deserts of Bikaner. Irrespective of blockade by the enemy, the Sikhs would come to Amritsar at least two times a year i.e. to say on the Diwali and Baisakhi days. Such meets came to be known as the meets of the 'Panth'. It is well known that it was in these meets that very important decisions were taken- the decisions which played significant role in the history of the Sikhs.

PANJ PYARAS

According to Dr. Sher Singh when mutual discussions, persuasions or understanding

each other's points of views or difficulties did not help the assembly, the Sabha, the Sangat or the Panchayat to arrive at definite decision, then the 'five' were selected to give their decision after giving proper hearing and giving due thought. At Panthic meet even, when there was no consensus of opinion Panj Pyaras were selected to give judgement which was invariably and absolutely binding on the parties. In A.D. 1705 the Guru and his forty Sikhs put up stout resistance to the Mughal forces whose number was manifolds than the Guru ji's soldiers. The Guru's ranks thinned and if the resistance had been continued, the Guru might have suffered grave consequences. At this juncture, the five Sikhs waited upon the Guru in the form of Panj Pyaras and told him to leave the mud fortress of Chamkaur sahib for some safe place. The Guru had to submit to the dictates of the Pyaras. As a matter of fact by doing this, Guru Gobind Singh ji propounded the doctrine of collegial leadership in the direction of state policies. The collegiality of leadership means that all party matters are accomplished by all party members directly or through representatives who all are subject to the same rules.

GURMATA

The decision of the Panth was called Gurmata- the decision taken in the presence of the Guru (after Guru Gobind Singh, Guru Granth Sahib). Some scholars have also given the name of Gurmata to annual assembly of leaders. The Gurmatas contained decisions about all religious, social and political matters. Since the decision were taken in the presence of the Guru and by the panth Gurmata was the symbol and form of the supreme authority of the collective will of the people.

FORM OF GOVERNMENT

Having given the main features of the Sikhs polity as developed upto Guru Gobind Singh, we have reached the stage where it is not very difficult to judge the form of Government as envisaged by the Gurus.

Monarchical political structure does not fit in the Sikh polity and the concepts of the Gurus. When the Sikh religion was being evolved, there were the Hindu Monarchs as well as the Muslim Monarchs. The institution of the Hindu monarchy is very old. In the Rig Veda, the monarchy appears as the only and the normal form of government. In the Aitreya Brahmana supplement of the Rig, it is asserted that the law can never over power lawlessness except through a monarch 'The devas and asuras were at warand asuras were victorious, defeated the devas. The devas said it is on account of our having no king that asuras defeat us. Let us have a king. To this all agreed, "Rig Vedic tradition accorded divine sanction, for, in the Manav Dharm Sastra, it is laid down that 'God Himself created the king to protect people from lawlessness.' Since the king ruled by divine right, he was a god, unamenable to the control or opinions of the people as far as

the theory goes and therefore:

"Even as infant king must not be despised, as though a mere mortal, for he is a great god in human form."

The king, to be formally invested with go-head must, however, be anointed, with the Abhisheka ceremony by the Brahmin priest, for an unanointed king is an unlawful king whom the gods do not favour. An unanointed king is a term of contempt in Hindu politics and it is declared that such barbarous customs are the hall mark of dirty westerners and foreigners. According to Arthashastra of Kautalya 'a single wheel can not turn and so government is possible only with assistance.' In this way Arthashastra recommends that a king should appoint ministers and listen to their advice.

Elaborating the concept of the Hindu Monarchy Sardar Kapur Singh says, "This is the eternal triangle of Hindu monarchy, the god-king, the priestly Brahmins and the ministers by royal choice. Here is a king who has no legislative powers and whose function is to uphold the social structure of varanasram dharma as laid down in the Brahmanic sacred texts, whose formal installation is dependent upon the approval and goodwill of the hereditary priestly class of Brahmins and who is constantly surround by a clique of ministers of his own creation, who tend to usurp powers and replace him. This Hindu polity ensures a static conservative society which abhors social progress and change as intrinsically undesirable and dangerous for the Manavdharma Sastra bids a citizen 'to walk in that path of good and virtuous people which his father and grandfather followed; while he walks in that, he will not suffer harm.' It further ensures that this society is upheld by an autocratic king, who rules only by divine right but as a divine being, answerable to no mortal on earth, as far the theory goes. As a necessary consequenced this form of government ensures the intellectual leadership of the Hindu society to the priestly Brahmins who are exhypothesis wedded to the varnasram dharma the four-fold economico-political structure of the Hindu social pyramid.

Obviously the Hindu Monarchy as described above is alien to Sikh polity, according to which the ruler is divine in the sense it is a part of the Divine. He is not divine in the sense that he is infallible. Sovereignty does not reside in one man, rather it belongs to people as it emerges out of them. The Sikh polity does not recognise any exclusive priestly class to anoint the king. "According to the Gurus, there can be no loyalty to supra-individual state if there is no rule of law or no permanent civil service. Moreover, the four-fold economico-political structure of the Hindu society have no place in the Sikh political schemes.

Islamic monarchy was also in no way better than Hindu monarchy. In the Islamic monarchy as it existed in India contemporaneous of the Gurus the king assumes the

status of the Mohammad's apostle instead of that of a god, though by no means less exalted, as is apparent from the claim, which the Mughal Emperors made for themselves of being Zilli-Illahi, the shadow of God on earth. The laws of the static conservative society which he is required to uphold are derived from the Koran and the Hadith, instead of the Vedas and Dharamsastras and the hereditary intellectual leadership of the Brahmins is replaced by the arrogant presumptions and prerogatives of the Ulemas. Likewise the Islamic monarch has his ministers selected and appointed by royal arbitration who are absolutely subservient to him.

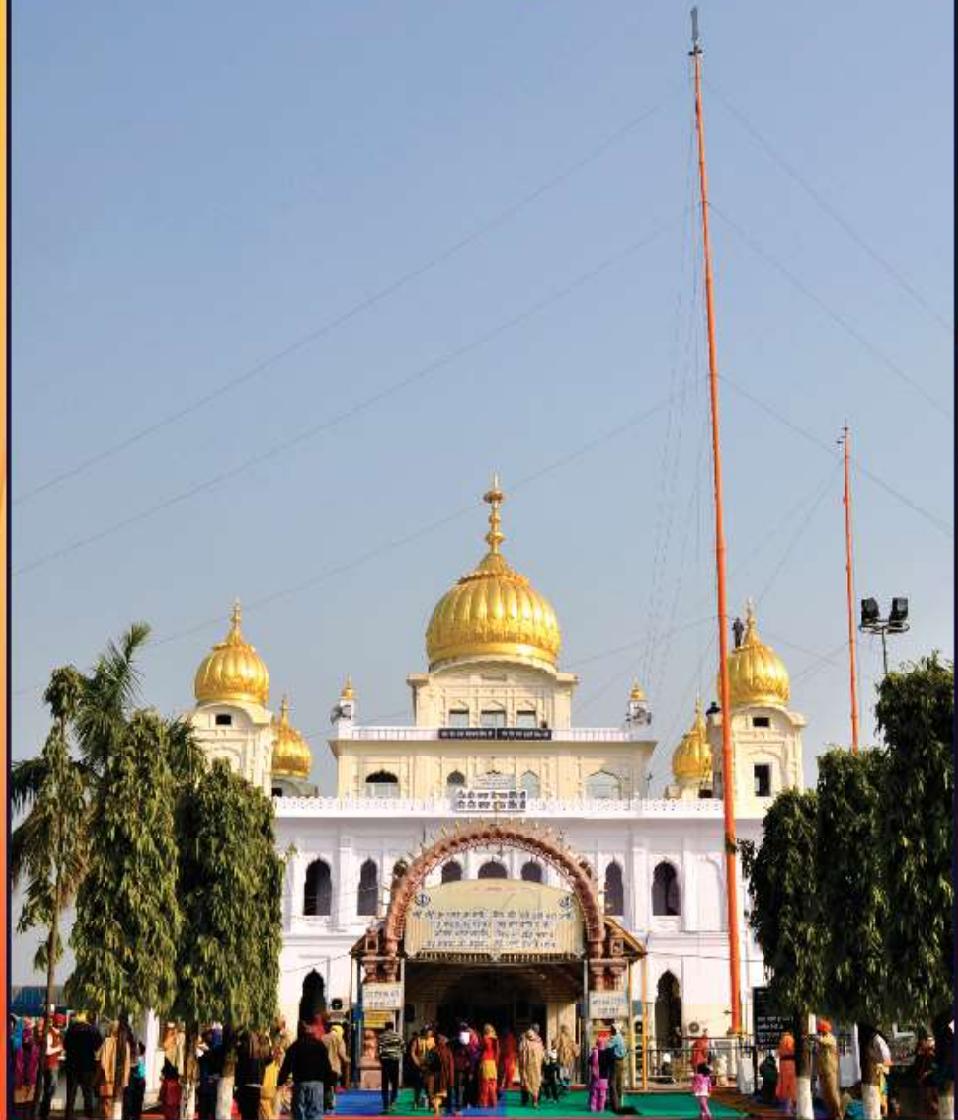
Muslim type of monarchy also did not fit in the frame-work of the polity of the Sikh Gurus for those very reasons which did not qualify Hindu monarchy for the same.

The Gurus evolved a new form of government to which Guru Gobind Singh ji gave the name of 'Khalsa' Raj-Divne kingdom; through its five ones who happened to belong to five castes and five regions of India; Bhai Daya Singh ji, belonged to Punjab, Bhai Muham Singh ji from Dwarka (U.P.), Bhai Sahib Singh ji from Deccan, Bhai Dharm Singh ji from Haryana State and Bhai Himmat Singh ji from Jagan Nath in the Eastern India. He thus in a wonderful way, secured an inter-regional unity of India. he made all the representatives to eat from the same vessel and the Guru himself aslo ate from the same vessel. The attempt at inter-regional unity and inter-communal indentity besides being a divine act was also a political weapon. The Guru was planning for the establishment of the Khalsa Commonwealth. Corresponding to these five regional representations, he also established five regional seats of authorities, for eastern India. the throne of Patna Sahib for the Deccan the throne of Nanded-Hazur Sahib, for the Panjab, the Akal Takht Sahib at Amritsar, for the hilly Himachal at Anandpur Sahib and the southern Punjab in Takht Damdama Sahib. Five regions of India, five seats of authority, five representative beloved ones-thus wise the Guru ji wanted to establish the Republic of the five.

Conti...

ਸੇ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ
ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਹ ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

Regd. with the Registrar of Newspapers of India at No. 8857.

Postal Registration No. ASR/0323/2018-20

Without Pre-payment of Postage under License No. PDR-002/2018-20 Valid upto 31-12-2020

Monthly **GURDWARA GAZETTE** December 2018

Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Sri Amritsar.

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਤਲੁਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਚਮਕੜੇ ਸਾਹਿਬ

ਕੇਲਤੁ ਆਦਮੋਹ ਪ੍ਰੈਸ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸ੍ਰੇਵਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੀ
ਇੰਡੀਅਰ ਸਿੰਘ 'ਬੈਂਚੀ' ਪ੍ਰਿਵੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਛਪਣਾ ਕੇ ਦਲਤਕ, ਸ੍ਰੇਵਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਂਗੀ ਬੰਨਾ।

ਡਿਜ਼ਾਈਨ : ਮਨਪੀਤ ਸਿੰਘ
ਤਸਵੀਰਾਂ : ਜਾਵੈਂਦਰ ਸਿੰਘ (ਲਾਲੀ)